

„ВЕРШНИКИ“ ЮРІЯ ЯНОВСЬКОГО

Літературна діяльність Юрія Яновського майже з самого її початку була викривлена націоналістичними впливами. Більшість його попередніх творів — від численних оповідань і повістей і аж до роману „Чотири шаблі“ включно — оповиті шкідливою націоналістичною романтикою. Теми й люди нашої радянської дійсності поставали в цих творах в такому спотвореному вигляді, що наш радянський читач майже не пізнавав їх. Коли ж для більшої „переконливості“ описуваних ним образів громадянської війни Яновський запозичував всілякі асоціації з запорізької минувшини, то він просто скочувався до ворожих нам ідеологічних концепцій. Роман „Чотири шаблі“ був з цього погляду найбільш показовий. Після цього роману перед Яновським особливо гостро стала дилема: або загинути як письменникові, або, рішуче звільнившись від впливу націоналістів, впевнено стати на єдино живий, радісний шлях творення великої радянської літератури, творення книжок прекрасних ідей нового людства і нового повноцінного майстерства.

Наша партія, розгромивши контрреволюційний націоналізм, у той же час подала руку допомоги тим письменникам, які перебували тимчасово під впливом націоналістів. До таких письменників, що, самокритично переглянувши свою дотеперішню літературну діяльність, рішуче взялися за перебудову, одним з перших реба віднести тов. Яновського. Новий його роман „Вершники“, розглядові якого ми присвячуємо ці рядки, становить перший наслідок цієї перебудови. В своєму виступі на пленумі правління СРПУ в квітні цього року Яновський про „Вершників“ сказав так: „Цей роман я написав після кількарічної перерви в прозовій творчості. Я взяв тему громадянської війни. Три роки я працював, і гадаю, що мені певною мірою пощастило уникнути хиб і зривів моєї попередньої книги“. Правильність цієї заяви стверджується аналізом „Вершників“ — книги, що яскраво свідчить про серйозний творчий успіх талановитого письменника.

Яновський називає свою книгу романом, алеж це не роман, чи, вірніше, роман незвичайного характеру. Конструкція твору,

його художні властивості, такі своєрідні, що ми вважаємо за краще і зручніше для читача почати з розгляду деяких композиційних і художньо-стилістичних особливостей книги.

Взяти хоч би саму її конструкцію. „Вершники“ складаються з 8 новел, що являють собою самостійні художньо-викінчені твори і в той же час композиційно так пов'язані один з одним і всі разом, що складають єдине сюжетне полотно. Лише одна ланка-новела „Лист у вічність“ випадає з сюжетного ланцюга книги, та все ж таки не руйнує її сюжетної єдності й цілеспрямованості. Перша, вступна новела „Вершник в“ — „Подвійне коло“ — змальовує історію чотирьох братів — синів старого рибалки Мусія Половця. Фактично — це історія ганебної смерті трьох братів — денікінця Андрія Половця, петлюрівця Оверка Половця, махновця Панаса Половця і вступ до величної історії життя й перемог відважного більшовика, командира інтернаціонального червоноармійського загону — Івана Половця. Дія відбувається в новелі протягом одного й того ж дня. „На степу, під Компаніївкою — каже автор, підсумовуючи зміст новели — одного дня серпня року 1919 стояла спека, потім віяв рибальський майстро, ходили високі, гнучкі стовпи пилу, грего нав'яв тривалого дощу, навіть зливи, а поміж цим точилися бої, і, Іван Половець загубив трьох своїх братів“.

Такий вступ до книги, що змальовує далі героїчну путь Івана Половця і його безстрашних соратників, у тому числі й головного героя цілого твору — сталевара і командира червоноармійського полку Чубенка. Кожна з новел (навіть і „Лист у вічність“) відбиває певним чином ті чи інші героїчні епізоди з Чубенкової біографії, і всі вони разом вимальовують перед читачем прекрасну постать цієї людини, поведінка якої може служити взірцем для нашого молодого покоління.

Цікавою композицією „Вершників“ ні в якому разі не вичерпуються конструктивно-художні особливості книги. Безперечно, своєрідна в Яновського й побудова фрази. Розкриємо перші-ліпші сторінки і випишемо повнотою уривок від великої літери до крапки: „Стукнуло мені, значить, тридцять літ і пішов тридцять перший, сталеварю собі коло печі, аж боляче мені зараз, яку я тоді капіталістові чудну сталь варив, природа, кажу, кругом безлісна, Донбас наш курний та розложистий, сонце пече без видержу, із засипних вікон спекою мене проймає“. В наведеній цитаті в рамках одного речення вміщено найменше три речення. Та тут все йде від однієї особи, витримано, так би мовити, в монологічному плані. Алеж у Яновського у „Вершниках“ чимало й таких місць, де в одному реченні він дає діалог, а то й розмову трьох-чотирьох персонажів, наприклад: „Крові з нього, як з бугая, це я так рубонув, ну вже й ти, от тобі хрест, що я, а що

наш йому одповідь, звісно що, гуляй душа без тіла, а тіло без душі". Ми трохи пізніше скажемо, для чого потрібна Яновському така експансивна конструкція фрази. Зараз же, констатувавши її наявність у „Вершниках“, зауважимо лише, що Яновський виступає тут як новатор, що це ні в якому разі не є запозичення з творчого досвіду школи Джемса Джойса, грані якої (школи) становлять американець Джон Дос-Пасос і німець Альфред Деблін.

До художньо-стилістичних особливостей нової книги Яновського з повним правом треба віднести й побудову більшості наявних у ній образів і принцип застосування епітетів. Раз давши якийсь більш-менш важливий образ, Яновський далі вже розгортає його й органічно пов'язує з основним змістом новели. Ось, наприклад, початок новели „Чубенко, командир полку“: „На коні їхав Чубенко, кінь під ним був морений, кінь спотикався, чубенківський загін брів навромацки, поліські сосни обступили з усіх боків і шуміли, і сипали рівним сном шепіт, і рипіли мов снасть, і гуркотіли, мов паруси. Лісовий вітрильний флот плив у широкий світ, на небі плескалися сині озера між снігових пустель, крига на кригу, гора на гору — під вітром хаос і битва“. Образ, що й казати, розгорнений, та Яновський поглиблює й розгортає його далі: „Наче дном моря посувався загін донбасівських партизанів, і здавалося, що над соснами і над хмарами стелеться синя морська вода, і човники гойдаються під сонцем. А загонові вийти треба на берег і оглянутись назад на перейдене море. На березі курітиме Донбас, і заводи на ньому, шахти й гуті, і вся краса рівного шматка земної поверхні“. Так органічно вмонтовано ці рядки в самий зміст новели, в усю її напруженість, що досить далі сказати авторові: „сосни порипували мов снасть“, — і вся складна картина походу відразу аж до болю рельєфно й виразно вимальовується перед читачем.

Щодо епітетів, то треба відзначити не лише їхню влучність, а й подавання кількох разом у тій або іншій характеристиці. „Усі йшли за їхнім Чубенком, — пише Яновський, — за мовчазним сталеваром Чубенком, командиром червоного полку, завзятим і клятим, невідступним і непосидючим.“ Або ось уривок з опису кулемета: „На тачанці стояв кулемет, удосконалений і пристріляний, слухняний і повороткий, вивірений, надійний максим“. Нічого й казати, що так влучно і всебічно схарактеризовані люди або речі надовго запам'ятовуються.

Не меншу роботу проробив Яновський щодо мови своїх персонажів. Мова стає у нього у „Вершниках“ в багатьох місцях найважливішим компонентом у характеристиці героїв. Найбільш ретельно і з найзначнішими наслідками попрацював письменник над мовою свого улюбленого героя Чубенка. Ось витяг з його звичайного висловлювання: „Варив я хромо-

вольфрамову, цю швидкохідну й капризну сталь, та коло такого Фрідріха Івановича я стою й заздрю, хоч і не личить членові партії така програма". Вперше прочитавши такі рядки з характерним підкресленим словечком, читач не може вже не помітити подібного словечка і в першій - ліпшій іншій фразі Чубенка: „Люблю я таких людей, завзятих і проклятих, щоб душі в них були не з лопуцька, щоб оглядали життя з високої конструкції, до душі мені такі люди". Але раптово вживаними словами з суто політичного та наукового лексикону не вичерпуються мовні особливості Чубенка. Для нього ще в більшій мірі характерне перенесення свого професіонального лексикону майстра-сталевара до найрізноманітніших галузей життя, наприклад, пов'язання варки сталі з ставленням до дівчини. Наведемо хоч і довгу, алеж надзвичайно показову в цьому відношенні цитату: „Треба на око знати, скільки в дівчини сірки, яка дає красномом, скільки оксиду заліза, і дівчину треба розкислити, або яких спеціальних домішок треба додати, щоб вона не іржавіла в життєвій воді та не вкривалася циндрою, коли її розжарити до тисячі градусів. Щоб сама була магнетом, а до інших магнетів не тяглася. І потім вилити зварений метал у виливницю, і щоб вийшла така краса, така ніжність, така міць і розкіш, яку годиться мати за дружину кожному сталевару пролетарського класу". Наведена цитата якнайкраще стверджує нашу думку про використання Яновським мови персонажів для загальної їхньої характеристики. Як багато дає такий засіб для розуміння психології і темпераменту Чубенка, його ставлення до праці й до жінки, його вимог до себе й до дружини! Нібито вузько-формальний компонент стає таким чином найважливішим компонентом змісту всієї книги.

Для чого ж мобілізував Яновський такий складний асортимент художньо-стилістичних засобів, застосовував навіть елементи новаторства? Всього цього безперечно вимагав важливий і складний матеріал книги, специфіка тематичного завдання, поставленого письменником перед самим собою. Про громадянську війну писав він у „Чотирьох шаблях", громадянську війну оспівує він і у „Вершниках", романтика панувала в „Чотирьох шаблях", на високому романтичному рівні витримано і „Вершники" спочатку й до кінця. Але якщо з сторінок „Чотирьох шабель" на читача дивилися якісь спотворені обличчя, то в „Вершниках" знаходить він такі прекрасні збірні постаті, як Чубенко; якщо в „Чотирьох шаблях" панувала шкідлива, націоналістична романтика, то в „Вершниках" міцно й урочисто звучить соціалістична романтика, високі ноти перемог незабутнього 1919 року. „О, дев'ятнадцятий рік поразок і перемог"— патетично вигукує Яновський в одній із кращих новел „Вершників"— „кривавий рік історичних баталій і нелюдських битв, критичний по силі, не-

зламний по волі, клятий і ніжний, наріжний і вузловий, безсонний дев'ятнадцятий рік. Рік оборони Луганська і мужніх маршів під Царицин, рік боїв із французами, греками, німцями — під Миколаєвом та Одесою, рік героїчного славетного походу Таманської армії тов. Ковтюха, рік зрад Григор'єва й Махна. Рік Сталіна, Фрунзе, Ворошилова, Будьонного, Чапаєва, Щорса...“ Нова, наша романтика панує в „Вершниках“, справжні наші герої роблять живими кожну зарисовку, кожний епізод „Вершників“, і в цьому найбільша ідейно-художня творча перемога письменника.

Сталевар і командир Чубенко лише основний герой книги Яновського, до нього треба приєднати десятки інших героїв, багатьох безіменних вершників. Безстрашся, справжнє безстрашся, породжене непохитною вірою в святість своєї справи, — ось що в найпершу чергу характерне для цих людей. Розповідаючи про смерть кількох пораних з Чубенкового загону, Яновський пише: „...завше по тому, як умирає людина, можна сказати, як вона жила. Поранені достойно залишили світ, не викликавши жалості, а викликавши повагу й збудивши ще дужче бажання перемогти“. Це пише автор. А ось що каже один з його героїв — коваль Максим: „Ми знали, що життя наше от-от кінчиться, та ми бачили ті тисячі, які прийдуть нам на зміну і докінчать наше діло, завершать нашу боротьбу, вшанують нашу пам'ять. І нам було легко вмирати, смертельний страх не рвав нам серця, мозок не гнітило порожньо прожиті життя, ми жили гідно і вмирали мужньо — нам увижалися всі, хто загинув за нашу революцію, ми не знали, чи достойні ми стати хоч близько до тих славних імен“. Так умирають ці люди. Але безстрашся не меншою мірою характерне й для того, як борються, як б'ються за визволення свого класу ці леві більшовицької революції. Важко, та й ні для чого, наводити всі прекрасні факти незнаного ніколи в історії людства безстрашся, описаного Яновським. Згадаймо лише про два-три найбільш яскраві факти. Розповідаючи про те, як йому і його товаришам пощастило врятуватися просто з полум'я (махновці підпалили хату і почали її обстрілювати), уже згадуваний нами коваль Максим лаконічно додає: „Ми тоді пофарбували тачанку на червоний колір. Щоб пізнавали махновці“. Майже нічого не каже далі про це й автор, а тим часом в процитованих небагатьох словах матеріалу вистачило б на великий твір, та ще якого матеріалу! Або розповідає Чубенко про свою зустріч з партизанським загonom Адаменка: „Не знали вони, чим зовні різняться партієць, і признався мені Адаменко, що вони хотіли собі на лобах повиколювати зорі, щоб не жарту були, а справжня боротьба за свободу, і щоб кожне могло їх здалеку упізнати. Та потім адаменківці понаколювали собі груди, і в кожного на грудях зоря, і це був їхній партійний квиток

власного взірця". Якщо так поведуть себе рядові бійці революції, то що вже й казати про їхніх командирів. Знову ж таки, не багатьма словами подає тут Яновський такі картини, що силу їх, їхній вплив на читача важко переоцінити. Хворий на тиф Чубенко в жахливих умовах веде свій загін на Донбас. Тиф збиває його з ніг, але він сідає на коня і їде перед загonom, лише „б'ючи себе по голові, щоб прогнати біль..."

Безстрашшя, самопожертва, відвага червоних вершників становлять основний зміст усієї книги Яновського, і тому, як саме він виображує ці високі властивості, ми присвятили більшість попередніх рядків. Та є в Яновського опис такого вчинку, легендарна героїчність якого перевершує все вже нами розглянене. І в той же час цей вчинок — цілковито реальний, конкретний факт, факт, що ні в якому разі не був винятком у ті вкриті невмирущою славою роки. Говоримо про вчинок безіменного листоноші з новели „Лист у вічність“, про яку ми вище зауважували, що вона стоїть у книзі трохи осторонь, як вставна новела в сюжетно витриманому романі. Цей листоноша, член підпільного більшовицького комітету, переховується в місцевості, захопленій німцями, переховується далеко незвичайним засобом: „В озерах лежиш під водою, в роті тримаєш очеретину й дихаєш крізь очеретину, аж доки пройде поблизу облава й постріляє у воду, кине ручну гранату в озеро, щоб ти виплив. Вуха в тебе полопаються, та проте не завше ти виплиєш на поверхню, як глушена риба. Хто просто вмере на дні й не випливе, а хто може й урятується, коли вибух далеко..." Та хоч як переховувався листоноша, його все ж таки знайшли. Але в якому вигляді! „Раптом доберман оскаженіло загавкав на якусь колоду, що лежала у воді недалеко від берега, лежала в лататті, в рясці.

Герр капітан послав обдивитися колоду, і то був неприємний листоноша, босі ноги, руки й обличчя — все чорним чорне від безлічі п'явок, і коли листоношу роздягли — на ньому не було живого місця, і п'явки купами поприсмоктувалися до тіла". Однак лише тепер починається головне, найважче: треба не виказати, де поховано зброю, і не можна вмерти, необхідно будьщо протягти до години, на яку призначено повстання. „Він не мав права на смерть, він мусив нести своє закривавлене тіло крізь потік часу до ночі, прийняти всі муки, крім смертної, важко було боротися насамоті і не сміти вмерти". Більшовик знає — треба, значить інакше не можна, і він все робить так, як краще для повстання, для революції. „Листоношу водили селом, як злидарське горе, його волочили по дорозі і змушували говорити, а він вдовив, слози пропикали пісок, і показував різні місця, і там нічого не знаходили". Він таки вмер листоноша, цей невідомий герой

революції, але вмер у годину, коли спалахнули перші постріли переможного більшовицького повстання.

Основний сюжетний стрижень „Вершників“ зосереджено навколо боїв за Перекоп. Алеж не лише цей фронт фігурує в Яновського; його герої б'ються і проти німців, петлюрівців, махновців. Яновський у своїй книзі не зображує спеціально всіх ворогів. Алеж там, де він говорить про них, у нього не зривається жодного непродуманого слова. Відомо, що чимало радянських письменників у показі ворогів революції йдуть шляхом найменшого опору — або змальовують бутафорських опереточних бандитів, або подають ворожий табір як суцільну компанію нездібних до найменшої протидії п'яничок. Яновський рішуче виступає проти цього. Устами Чубенка він каже: „А нам, що куштували тієї водички, щемить серце, хочеться лаятись, нам досадно, бо таких ворогів не слава й побороти, нам же не з неба щастя летіло, ми його важко й трудно здобували, і офіцерські полки з одчаю билися криваво і як годиться. І тим більша честь нашим бійцям, що вони били такого завзятого ворога, що вони перемогли таку силу ворогів“. З усім цим важко не погодитися. І добре зробив Яновський, що вже у „Вершниках“ реалізує свою власну настанову. З цього боку особливо цікавий епізод бою чубенківського загону з офіцерським дроздовським полком, в якому „полковники були за взводних, а капітани й поручики билися за рядових“. „У їхньому штабі,— пише Яновський,— кипіла робота, вони спробували навіть загравати з робітництвом, це були не ті офіцери, що пиячили по тилах та спекулювали, та підривали їхній фронт, це був бойовий полк фанатиків монархізму, оскаженілі захисники капіталізму й єдиної Росії.“ І ось цього ворога перемагають чубенківці завдяки всім своїм високим властивостям, у тому числі й виключній ініціативності.

Показу ініціативності червоних вершників, бойової вигадки, що неодноразово забезпечувала їм перемогу, присвячує Яновський майже повнотою одну з центральних новел книги. Зупинимось і ми окремо на цих „трьох боях адаменківської вигадки“. Перша вигадка проявлена була бійцями в боях з німцями. Частина червоноармійського загону переодяглась у жіночу одягу. „Бабська команда вештається між народом, селяни регочуть із таких бабів, а ми, встановивши кулемети на належних точках, поставили найкращих стрільців по садках, і так ударили з усіх боків, що за якийсь час німці здалися на нашу милість“. Та не треба думати, що перемога легко далася: „Німці билися по повній програмі, їм напочатку й ніяково було тікати від бабських спідниць, а ми косили кулеметами, і це була партизанська тактика: замаскувавшись бабами, підійти на близьку відстань, діяти раптово й не дати розгорнутися для бою“. Другий „бій адаменківської вигадки“

було дано проти гетьманців. Довго вибирали червоні вершники зручну для бою годину: „Ми довго йшли за ними, і не шестіла трава під нашою ногою, мало було для нас бою чи засідки, удень ми йшли, а вночі дивилися на зорі й захлиналися ненавиддю, Адаменко чекав зручного випадку, бо для бою не кожна хвилина годяща“. Та ось, нарешті, надійшов строк. „Ми свого дочекалися в одному молдавському селі. Там була велика школа. Гетьманці стали в ній на ночівлю, а нам того й треба було. Ми вночі влаштували їм розваги, і ні один не вийшов звідти живим, ми познімали караули, підперли двері й почали кидати у вікна запалені віхті соломи, і нам знадвору видко було, як зривалися з підлоги вояки, і ми їх хрестили з гвинтівок. На підлозі не влечиш, коли на голову летить запалений віхоть, і ми б не морочилися так довго, коли б мали якісь гранати“. Однак, найважливішим був не цей, а третій „бій адаменківської вигадки“, бій, в проведенні якого червоні вершники показали нечувану ініціативність, виключну стратегічну обдарованість. Це був бій проти уже згадуваного нами дроздовського офіцерського полку. Вигадка тут полягала ось в чому: „Треба вишукати серед цієї тісноти потрібну долинку, по якій би протікала річка та були б очерети й інша висока трава, до такого місця треба було підводити різними хитрощами денікінців, і там зіткнути їх із тим, із чим ми їх зіткнули.“ І що ж? „Була долинка,— відповідає за автора герой новели,— річка й очерет, і ви розумієте, що з обох боків наступали дроздовці, а нас була жменька поміж ними. Ми залишили кількох охотників на правдиву смерть, самі ж подалися очеретами вбік і вчасно вискочили з мішка, знайшли кілометрів за два наших хлопців і підмогу з найближчих шахт, стали чекати наслідків“. Чекати довелося недовго, розпочався бій: „Дроздовські частини наступали одна на одну, і кожна думала, що натрапила на нашу більшу ватагу, а мої кулеметники піддавали жару на обидва боки. Сутеніло, з обох боків розпочалася серйозна стрілянина, стрільці вони були добрі, клали одні одних наповал, була вечірня пора, сонце зайшло за куряву, і доки вони добрали, що самі з собою б'ються, ми підійшли з флангу й допомогли їхньому горю“. Нічого й казати, наскільки цінний і важливий для нас такий глибоко правдивий показ виключної ініціативності червоних бійців, їхнього вміння в надзвичайно важкій, напруженій обстановці швидко зорієнтуватися, знайти єдино правильний вихід і переможно розв'язати бойове завдання. Цими традиціями героїв громадянської війни справедливо пишається й зараз наша доблесна Червона армія, на них виховує вона своє молоде пополнення, свої нові кадри, їх перемножує вона і сьогодні в своїй бойовій учобі—на військових навчаннях і маневрах.

Таким чином, як бачить читач, новий твір Яновського

радикально відрізняється від усіх його попередніх творів. Він становить початок нового етапу творчості письменника, з усім правом вводить письменника до лав кращих творців повноцінної радянської художньої літератури. Така значна перемога Яновського ще раз демонструє геніальність політики нашої партії, показує, що лише ця мудра політика повертає до нас людей, які тимчасово підпали під ворожі впливи. Виріс Яновський як громадянин, надзвичайно помітно зростає він і як майстер. Недаремно, ще до виходу „Вершників“ окремим виданням, книга ця набула певної популярності, недаремно „Правда“ і масовий наш читач відзначили її як один з кращих творів у нашій літературі за останній рік.

Та все це ні в якому разі не означає, що „Вершники“ становлять якийсь неперевершений зразок, що тут зовсім немає хиб і недоліків, що авторові вже нікуди зростати. Навпаки, хибі й недоліки у „Вершниках“ наявні, авторові треба і є куди зростати. І саме тому, що перед Яновським широко розкрито перспектива зросту, саме тому, що він серйозно й самокритично ставиться до своєї творчості, ми окремо зупинимось і на слабих місцях його останньої книги.

Три роки працював Яновський над таким невеликим за обсягом твором, як „Вершники“, неодноразово, навіть і після друкування окремих уривків у періодичній пресі, перероблював він їх — і все ж таки книга в деяких моментах ще недороблена. Взяти хоч би те, що в ряді новел з'являються досить важливі персонажі, посідають навіть там центральне місце, але в наступних новелах (розділах) книги вони майже зовсім зникають. У вступній новелі „Подвійне коло“, що дає ніби спрямування цілій книзі, основне місце посідає Іван Половець. Але лише тут, бо далі аж до кінця твору про нього є лише дві-три незначні згадки. Таке ж становище з комісаром батальйону Данилом, дитячим рокам якого присвячена окрема новела, що так і зветься: „Дитинство“, і який далі також майже зовсім зникає. При чому якщо в присвяті Іванові Половцю окремої новели була певна рація (він виступає як епізодична постать), то змалювання дитинства Данила (звісно, з погляду інтересів цілої книги) безумовно зайве, хоч і зроблене воно з значною силою й переконливістю.

Це недоліки з погляду на книгу як єдине ціле. Але ж недоліки є і в рамках окремих новел, вірніше однієї новели — „Шлях армій“. Всі епізоди подано тут за принципом розгортання кінокадрів. Але це має вигляд скоріше якогось хаотичного нагромадження, ніж певної художньо-вмотивованої мистецької системи. До того ж „Шлях армій“ переобтяжено публіцистикою та невинуватими тут, докладними історичними ремінісценціями про Ватерлоо і Канни.

За хибу „Вершників“ Яновського ми вважаємо також і відсутність психологічного вмотивування поведінки кількох

епізодичних персонажів твору. Ми розглядаємо книгу Яновського не такою, якою бажано, щоб вона була, а такою, якою вона створена автором. Та навіть і в такому разі дає себе знати відсутність належної психологічної вмотивованості деяких місць. Самі епізоди, їхній зовнішній вигляд, емоційну піднесеність, динаміку руху Яновський подав так виразно, що перед читачем неодноразово вимальовуються описувані ним картини як живі. Алеж не завжди автор пояснює читачеві зв'язок між вчинком і психологією людини. Головний герой „Вершників“ Чубенко в цьому відношенні майже бездоганий. Але вже Іван Половець залишає бажати більшого, а такий персонаж, як Адаменко, так і залишається в читачевій уяві якимсь незакінченим, не зважаючи на три прекрасно описані „бої адаменківської вигадки“. Багато зовсім дрібних персонажів (хоч би й безіменний, хворий на туберкульоз солдат з єдиною його реплікою — „така смерть мені щоночі снилася“) запам'ятовуються значно надовше, ніж зовнішньо, спрощено описаний Адаменко.

Наявні у „Вершниках“ хиби й недоліки ні в якому разі не заперечують того основного факту, що це книга значної ідейно-художньої ваги. Цінна вона не лише як один з кращих творів у нашій літературі, а й як реальне свідчення того, що Яновський впевнено став на вірний плідний творчий шлях. Ми розглядаємо „Вершники“ як серйозний початок більших творчих досягнень талановитого письменника. Будемо чекати від тов. Юрія Яновського нових високо ідейних майстерних художніх творів і про героїчне минуле років громадянської війни, і про нашу сьогодишню, радісну соціалістичну дійсність, насичену величною героїкою будівництва прекрасного нового світу.

ЛІТЕРАТУРА, МИСТЕЦТВО, НАУКА

ЛІТЕРАТУРНЕ ЖИТТЯ

ПОШИРЕНЕ ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ ПРАВЛІННЯ СРП СРСР

16 жовтня відбулось поширене засідання президії правління спілки радянських письменників СРСР, на якому розглянуто попередні підсумки і найближчі перспективи літературного року. Президія намітила термін скликання і затвердила порядок денний чергового пленуму правління СРП СРСР. На перше питання було прийнято ряд практичних пропозицій. Президії доручено приступити до заслухання і обговорення нових літературних творів на засіданнях президії.

Секретаріатові СРП запропоновано заслухати плани робіт критичної секції. „Літературной газете“ і журналу „Літературный критик“ розглянути плани літературних вечорів і декадників, літературно-художніх журналів і видавництв.

На цьому ж засіданні президія намітила скликати пленум правління спілки радянських письменників у другій половині грудня 1935 р. На пленумі буде поставлено такі питання: 1) Про стан поезії і 2) Доповіді білоруської та башкірської літератур.

ПРОМОВА ТОВ. ЩЕРБАКОВА

За останні два роки вийшло дуже небагато нових творів. Продуктивним для радянської літератури був кінець 1932 і початок 1933 р. Квітнева постановка ЦК партії мала своїм наслідком творче піднесення. До цього часу належить поява поеми О. М. Горького „Егор Буличев“, яка в розвитку радянської драматургії відіграла видатну позитивну роль. За цей же час вийшли „Поднятая целина“ М. Шолохова, третя книга „Брусьов“ Ф. Панфьорова, „Гидроцентрль“ М. Шагінян, „Человек меняет кожу“ Б. Ясенського, „Цусима“ Новікова-Прібоя, „Петр I“ А. Толстого, „Скутареvский“ Леонова, „Ненависть“ Шухова, „Энергия“ Гладкова і ряд інших книг.

Потім настала деяка пауза. Я цілком свідомо не говорю, що настала творча пауза; всі ці багато місяців відбувалася дуже напружена робота, і коли я кажу „пауза“, я маю на увазі появу нових книг.

1934 року нових книг вийшло не багато. Те ж можна сказати і про цей рік. Коли звернутися до театру, то й тут ми повинні будемо дійти

висновку, що цей рік не дуже багатий на нові твори.

Недруги радянської літератури намагалися витлумачити цю паузу як кризу радянської літератури. Це була шкідлива балаканина, наклеп на радянську літературу і цьому наклепу ми дали відсіч. В частини товаришів, найменш терпеливих, з'явилась якась непевність: а справді, чому все ж таки книжок мало? Це питання було головним, навколо якого точилися всі думки і розмови наприкінці 1934 року, на початку, і в першій половині 1935 р. Ряд товаришів намагалися ставити свої діагнози, давати свої рецепти. Доводилось іноді витримувати значний натиск. Багато товаришів пропонували улаштовувати збори і дискусії письменників, думаючи, очевидно, що цим можна допомогти справі. Партійна група правління і керівництво СРП давали свою оцінку становищу. Ми стверджували, що ця пауза у появі книжок пояснюється тим, що письменники, особливо після з'їзду, ставлять до себе значно суворіші і підвищені вимоги. Письменники, в

усякому разі значна частина їх, перш ніж випустити тепер книгу, дуже багато і сумлінно над нею працюють. Те, що раніше могло здаватися припустимим, тепер стало нетерпимим для радянського письменника. Наш читач, велетенськи зрослий, вимагає від творів високої якості. Користуючись випадком, відзначаю видатну позитивну роль, яку відіграли щодо цього статті і висловлювання О. М. Горького.

Виходячи з цієї оцінки, ми визначили і свою практичну лінію в роботі, яка спрямовувалась до того, щоб, по можливості, забезпечити письменників найзручнішою обстановкою для праці, якомога менше шарпати, щоб якнайменше було метушні і парадності, більше справжньої практичної допомоги, яка не кидається в вічі. Ми вважали, що тільки так можна створити справжню творчу обстановку для письменника. Поради і вказівки О. М. Горького в цьому напрямку були вирішальними.

Зараз ми перебуваємо напередодні появи цілого ряду нових праць. З обережністю, що не виключає твердої впевненості, ми можемо сказати: радянська література зараз перебуває на початку нового піднесення. В своєму невеликому повідомленні, яке я опублікував у „Правді“, я назвав цілий ряд праць, які готові, або майже готові. Я писав про нові п'єси і нові постанови, які з'являються на радянському театрі. Я назвав такі п'єси, як „Далекое“ Афіногенова, „Трус“ Крона, „Не сходимся“ Семенова, „Родина“ Б. Левіна, „Умка белый медведь“ Сельвінського, „Столица“ Яновського, „Концерт“ Файко, „Обман“ Лебедева, „Удельных“ Мстиславського, „Баррикады“ Павленка, „Дело рядового Шибуніна“ Л. Нікуліна і „Зямка копач“ Давієля. Зараз є відомості, що Гусев закінчив п'єсу у віршах „Слава“.

Я аж ніяк не тверджу, що перелив усі п'єси — напевно є п'єси, про які ми ще не знаємо. Я писав про прозаїчні твори, які так само або готові, або будуть готові найближчими місяцями. Серед них я назвав другу частину „Поднятой целины“ Шолохова, новий роман Леонова „Дорога на океан“, Павленка „Большая война“, „Оборона Парижана“ А. Толстого, „Родина“ Шухова, третю книгу „По-

следний из Удэге“ Фалеева, другу книгу „Похищение Европы“ Федіна, „Сын“ Лідіна, „Судьба“ Авлеєнка, новий роман Тинянова „Пушкін“, „Вершники“ Яновського, „30-годы“ Малишкіна, „Солнечный город“ Ільєнкова, новий роман Пільняка „Созревание плодов“ та інші. Додамо до цього, що Панфьоров працює над четвертою книгою „Брусков“, що, як він заявив, буде готова на самому початку 1936 року, Нікіфоров працює над новим романом „Мастера“, Марієтта Шагініан — над новим романом „Второй закон термодинамики“ у тов. Пермітіна готовий до друку новий роман „Любовь“, Галина Серебрякова працює над романом про жінку в революції, Зазубрін закінчує другу і третю книги „Гори“.

Ми повинні підготуватися до появи цих нових книг. Перш за все повинна підготуватися критика. Наступного року вся СРП в цілому і, насамперед, її критична секція, повинні будуть працювати інтенсивніше. Ми повинні поставити основну вимогу критикам — оволодіти почуттям міри. Я прошу зрозуміти мене правильно. В нашій критиці ще спостерігається такий крупний недолік — або вихваляють без міри, або лають без міри... Це неправильно. Ось це почуття міри і треба критикам опанувати. Тільки така критика може виховати і письменника і читача.

Друге завдання — це організація масової критики. В нас помічається зневажливе, барське ставлення до масової критики. „Що може сказати читач? Покладатися на оцінку читача — це значить плентатися у хвості“. Я гадаю, що це неправильно і шкідливе положення. Треба пам'ятати, що рівень читача надзвичайно підвищився і критика друга - читача високо корисна і потрібна. Поточного року ми пробували цю критику організувати, були спроби обговорювати книги на фабриках, заводах, червоноармійських частинах, але те, що ми зробили, це лише початок. Цю роботу наступного року ми повинні розгорнути значно ширше.

Значно краще ми повинні організувати роботу всіх органів СРП: редакцій, видавництва, журналів. Вони повинні разом і поруч з СРП робитися центром творчих дискусій.

Минулий рік з дня 1-го з'їзду спілки радянських письменників був особливо знаменний у творчості і в організаційному закріпленні радянських письменників України. Організація була очищена від викритих контрреволюціонерів і націоналістів, що засмічували спілку, велика допомога з боку ЦК КП(б)У і особисто т. Косіора і т. Постишева сприяла консолідації сил радянських письменників і усуненню розриву, що був між партійними і безпартійними більшовиками-письменниками Особливий творчий підйом намітився з часу II-го пленуму правління спілки і поновлення керівництва СРПУ.

За поточний рік вийшло більше 80 назв нових книжок, з них 41 — збірник поезії.

Із більших творів, що вже вийшли або здані у виробництво, можна назвати такі книги: „Вершники“ Ю. Явоського, „Мати“ Головка, „Облога ночі“ Петра Панча, „Дуже добре“ О. Копиленка, „Залізниця“ Н. Забіли, „Повість про хоробрих“ М. Тардова, „Наші тайни“ — Ю. Смолича, „Народження радості“ Івана Ле, „Висоти“ В. Кузьміча, „Крїйсепеленг“ Леядянка, „Окупанти“ П. Колесника, „Кос Чагил на Ембі“ Йогансена, „Київ“ Н. Рибак, „Любов“ В. Собка, „Ради миру“ М. Шеремета, „Поворот“ Неचा і ін.

Ці твори та ще цілий ряд написаних молодими письменниками творів, свідчать про велику роботу, проведenu за поточний літературний рік.

Вийшли нові поезії Павла Тичини, М. Бажана, І. Кулика, Л. Первомайського, П. Усенка, Я. Городського і зростаючих молодих поетів, як уже сказано вище, 41 назва. Серед цих книжок є багато талановитих, але є й слабі твори. Спілка рішуче поставила питання перед письменниками про посилення боротьби за якість.

Із драматургічних творів найбільш видатні: „Платон Кречет“ О. Корнійчука — п'єса високо оцінена критикою і громадськістю. „Соло на флейті“ І. Микитенка — теж досить відома п'єса, і „Маруся Шурай“ — п'єса, перероблена автором із п'єси Старицького. „Ой не ходи, Гризю, та й на вечорниці“.

„Підеш — не вернешся“ І. Кочерги — нова п'єса, в якій філософськи трак-

тується про простір і показується боротьба нових людей. „Початок життя“ Л. Первомайського — п'єса про героїчний комсомол в епоху громадянської війни, „Марія“ — нова п'єса Голованівського, „Син Ямато“ Л. Юхвіда, „Союз вдавжних“ Ю. Мокреєва і інші.

Говорячи про підсумки літературного року, не можна не відмітити великої роботи, проведеної над підвищенням якості журналів. Тільки на кінець першої половини поточного року добились регулярного виходу журналів, а також поліпшення якості паперу і якості матеріалів, що друкуються в журналах.

Виключно хорощі обставини утворені Центральним Комітетом партії, повсякденною допомогою і керівництвом тт. Косіора і Постишева, лають змогу говорити про блискучі й широкі перспективи розвитку і підняття на ще вищий ступінь радянської літератури на Україні.

В цьому році була проведена за ініціативою тт. Косіора і Постишева творча подорож українських письменників по Дніпру. В подорожі брало участь більше 60 чол. творчого активу письменників. В наслідок цієї подорожі багато письменників взяли на себе конкретні зобов'язання, як наприклад, т. Йогансен уже зараз працює на заводі ім. Дзержинського в Кам'янському, і цілий ряд товаришів виїжджають в Запоріжжя, Дніпропетровськ, Нікопіль і т. д.

Після поновлення керівництва, правління спілки провело велику творчу роботу і допомогу письменникам. Регулярно, до кінця липня, провадились читання по їх творів на президії правління, на активі письменників і по секціях. Установлено і закріплюється творчий зв'язок з братніми Союзми республік — Закавказзя, Ленінграда, підготовлюються кращі твори а для перекладів на мови народів Закавказзя і російську мову, також переклади кращих творів російських і кавказьких поетів на українську мову.

Велика допомога, подана урядом і ЦК партії, природно, відбилась на настрої письменників. Ця обстановка великої допомоги і міцного товариства всередині спілки, сприяла підви-

щенню творчої активності і поглибленню роботи. Порядком готування до 20-річчя Жовтневої революції, українські письменники провели ряд нарад, і багато з письменників уже приступили до конкретної творчої роботи. І. Кириленко працює над другою частиною повісті „Аванпости“, І. Микитенко працює над другою книгою „Ранок“, П. Панч працює над романом—другою книгою „Облога ночі“, Арк. Любченко працює над новим романом „Змагання“ про сучасний Донбас, Ю. Яновський приступив до роману із громадянської війни, Ю. Смолич працює над науково-фантастичним романом. Немає жодного товариша, який би активно не готувався прийти до 20-річчя Жовтня з творчим рапортом.

Міжнародний конкурс на кращу п'єсу. Міжнародне об'єднання революційних театрів (МОРТ) оголосило міжнародний конкурс на кращу п'єсу. Завдання конкурсу—поширити фронт революційної драматургії, організації своєрідного творчого змагання між революційними драматургами Європи і Америки, а також зміцнення репертуару самодіяльного театру за кордоном.

Конкурс мусить також посилити увагу літературної громадськості Радянського Союзу до творчості передових революційних драматургів Заходу і інтернаціональної тематики, і допомогти встановити тісніший контакт між радянськими драматургами і театральними діячами з Міжнародним об'єднанням революційних театрів.

Бійці Червоної армії—М. Островському. У частині, якою командує т. Різниченко, відбувся вечір, присвячений письменникові-орденоносцю тов. Островському. На вечорі було чимало бійців, командирів, дружин нацскладу. Після вступного слова про творчість письменника-героя, виступали бійці, що розповідали, яке враження справила на них книга „Як гартувалася сталь“. Вони відзначали, що ця книга штовхає бійців до бойового вдосконалення.

Бійці надіслали привітання Миколі Островському.

Нове видання роману М. Островського. Видавництво

ЦК ЛКСМУ „Молодий більшовик“ готує третє нове масове видання роману любимою автора нашої молоді орденосця Миколи Островського „Як гартувалася сталь“.

Художнє оформлення роману готує художник З. Толкачов.

Видавництво також готує до друку новий роман талановитого письменника „Народжені бурєю“. Перші п'ять розділів цього роману надруковані в журналі „Молодняк“.

Побудова в Сочі будинка для письменника М. Островського. Автор широко відомого роману „Як гартувалася сталь“ має великі заслуги перед соціалістичною Україною, перед робітничим класом і колгоспним селянством.

Зважаючи на це, Рада Народних Комісарів УСРР ухвалила побудувати в Сочі будинок для письменника т. Островського.

Книга про Стаханова. Донецький письменник О. Фарбер написав документальну книгу художніх нарисів—„Переможці“, в яких розповідається про зародження стахановського руху, про Стаханова, Дюканова та інших героїв-шахтарів. Нещодавно письменник читав свою книгу шахтарям-стахановцям шахти Центральна-Ірміно. В обговоренні книги взяли участь Стаханов, Дюканов, парторг шахти Петров та інші. Шахтарі поставили перед письменником вимогу доповнити книгу розділом про комсомольця-стахановця Канцдалова.

Книга „Переможці“ виходить в серії „Жизнь замечательных людей Донбасса“. Оформляє книгу відомий московський графік проф. Швердеев.

Словацький письменник Шандор в СРПУ. 26 вересня до правління СРПУ завітав словацький письменник Шандор. На зустрічі з Шандором були присутні тт. Микитенко, Копиленко, Городской, Шупак, Тардов, Усенко, Скоморовський, Булатович і голова Українського товариства культв'язку з закордоном т. Величко. Відбулася розмова, в якій гостя та українські письменники взаємно ознайомилися з становленням української й словацької літератури, з економічним і громадським життям України та Словаччини.

Шандор розповів українським письменникам про те колосальне враження, яке справив на нього Радянський Союз. — Є старе прислів'я, — каже Шандор, — „Не красна изба углами, а красна пирогами“. Те, що я побачив, дає мені підстави сказати, що ваша радянська країна „красна і углами і пирогами“. Московське метро, міста України, її індустрія, її Дніпрельстан, перед яким я зняв капелюха, вражений величчю цієї будови, будівництво нової столиці України, — це все зворушує, це надовго залишиться в пам'яті“.

Шандор під час своєї подорожі зібрав багато матеріалів про добробут українських робітників і колгоспників, про будівництво, про розвиток культури. Він використав ці матеріали в пресі, а також для доповіді про Радянську Україну у словацькому місті Братиславі.

Нарада критиків у редакції „Літературної газети“. 13 жовтня в редакції „Літературної газети“ була скликана нарада критиків. В нараді взяли участь київські літературні й мистецькі критики тт. Щупак, Коваленко, С. Савченко, Родзевич, Колесник, Перлін, Пронь, Кравченко, Гозенпуд, Адельгейм, Якубовський та інші.

У червоноармійців письменників. Будинок Червоної армії після літньої перерви розпочав роботу з письменниками-початківцями. На протязі минулого року „Літературне об'єднання“ згуртовало біля себе 60 осіб літературного активу — поетів, прозаїків, критиків. В роботі з початківцями велику участь брали письменники П. Тичина, П. Панч, Ів. Ле, Мик. Терещенко та інші.

Редактор „New Republic“ у Києві. У Києві два дні перебував редактор великого американського журналу „New Republic“ м-р Соул з дружиною — дитячою письменницею. 1 жовтня відбулася вечеря, влаштована Укр. т-вом культзв'язку з закордоном. На вечір м-р Соул з дружиною зустрілися з українськими письменниками О. Копиленком, М. Трублаїні, І. Неходою. Гості цікавилися розвитком культурного життя на Україні, розвитком дитячої літера-

тури, зв'язком радянських письменників з своїми читачами.

Новий журнал „Молодий письменник“. Готується до друку перший номер нового щомісячного літературно-художнього та критико-бібліографічного журналу — „Молодий письменник“ (орган спілки радянських письменників України).

Завдання журналу — виховання нових радянських літературних кадрів із лав робселькорів та членів літературних гуртків заводів, шахт, фабрик, колгоспів, радгоспів, МТС, ВИШ'ів і установ.

Журнал матиме літературно-художній відділ; відділ теорії й історії літератури, критики й бібліографії; фольклору й мови; листування з читачами; хроніки.

Відповідальний редактор журналу — Павло Тичина, заступник редактора — Павло Усенко.

Мартін Андерсен-Нексе на Україні. 24 жовтня до Києва прибув відомий данський революційний письменник Мартін Андерсен-Нексе з родиною. Письменника зустріли на вокзалі голова Українського товариства культурного зв'язку з закордоном тов. Величко і письменники тт. Пятяк, Щупак, Терещенко, Тардов, Гофштейн і Собко.

Увечері 24 жовтня Андерсен-Нексе мав з цими письменниками дружню зустріч.

Данський письменник мав розмову з співробітником „Комуніста“.

— Шороку я охоче приїжджаю до СРСР, — сказав він. — Під час цієї подорожі я вже встиг побувати в Ленінграді, Москві, Криму, Одесі і от тепер приїхав у чудову столицю України — Київ. Я давно вже хотів побувати в Києві. Тепер, коли він став столицею Радянської України, мій інтерес до нього набагато зріс. Я встиг уже побачити музейне містечко, стадіон „Динамо“, піонерський палац і сад. Враження від цих надзвичайно цікавих і мальовничих місць лишилися у мене величезне. Коли стоїш над Дніпром і милуєшся його прекрасною панорамою, — згадуєш ще одну так само прекрасну місцевість — місто Горький і узбережжя Волги.

Прогрес в СРСР, де я буваю що-

року, нагадає мені східці, де кожна сходинка характеризує піднесення країни за певний рік. І от, у цих чудових східцях чим вище, тим більше відстань між сходинками. СРСР іде вперед темпами, які невпинно прискорюються. Коли я це говорю, я припускаю, що мене можуть обвинуватити в перебільшенні. Адже я палкий друг СРСР і люблю вашу країну, а любов іноді буває сліпа. Але ось цілком об'єктивні докази. Я маю на увазі ставлення найбільших капіталістичних країн до СРСР. Я можу характеризувати це ставлення, як шанобливий страх.

Письменник розповідає про свою творчу роботу.

— Я щойно закінчив другий том моїх спогадів. Він зветься „Під голим небом“. У ньому описується моє життя від 8 до 14 років, коли я працював чабаном на невеличкому данському острові Борнгольм. Я маю на меті продовжити видання своїх спогадів, але дедалі стає все трудніше писати їх через ту ворожість, що з нею сприймають мої твори ще живі свідки подій, про які я пишу.

Книжка „Під голим небом“ має вийти на початку 1936 року російською мовою в журналі „Октябрь“. Я вже написав дві книжки про СРСР — „На світанку“ і „Два світи“. Ці книжки відомі радянському читачеві. Я маю намір підсумувати мої нові враження про СРСР і видати ще одну книжку. Але реалізувати цей намір я буду спроможний тільки через 2-3 роки.

А тепер, повернувшись на батьківщину, я в доповідях і статтях у періодичних виданнях поділюся своїми враженнями про подорож в СРСР.

* * *

Мартін Андерсен-Нексе пробув в Києві кілька днів. 26 жовтня він виступав по радіо. Письменник розповів про свої враження від перебування в СРСР, а також про свою творчу і громадсько-політичну роботу.

26 жовтня Мартін Андерсен-Нексе відвідав театр ім. Франка—виставу „Марія Шурай“. У розмові Андерсен-Нексе заявив, що ця вистава, і особливо гра артистів Барвинської й Ватулі, справили на нього велике враження.

Після вистави в готелі „Континенталь“ відбулася товариська зустріч Андерсен-Нексе з письменниками м. Києва та артистами театру ім. Франка. На зустрічі були присутні Андерсен-Нексе з дружиною, письменники тт. Микитенко, Щупак, Тардов, Патяк, народний артист республіки Гнат Юра, засл. арт. Барвинська, Ватуля, голова Українського товариства культв'язку з закордоном проф. Величко та ін. Андерсен-Нексе і тов. Микитенко обмінялись привітальними промовами.

Обговорення п'єси „Син Ямато“. В жовтні в столичному театрі Червоної армії в присутності тт. Дунаєвського, Лішанського (керівництво театру) та письменників тт. Патяка, Булатовича, Каца, Собка, Л. Юхвід прочитав свою нову п'єсу „Син Ямато“.

Твір викликав жваве обговорення. Відзначаючи свіжість драматургічного письма, цікаву композицію матеріалу, промовці також зупинилися на ряді хиб, яких не позбавлена п'єса. Зокрема було відзначено деяке надуживання японською специфікою, певну недоробленість основних персонажів п'єси тощо.

Та ці хиби, на думку присутніх товаришів, можна успішно усунути в спільній праці драматурга з театром.

Керівництво театру Червоної армії в особі тт. Дунаєвського і Лішанського визнали п'єсу вартою уваги з боку театру і висловили готовість спільно з драматургом приступити до роботи над п'єсою.

Нарада літературних перекладачів. Першу всеосозну нараду літературних перекладачів скликає в Москві правління спілки радянських письменників СРСР. Нарада буде присвячена, головню, питанням художнього перекладу літературних творів, написаних мовами народів СРСР. З основою доповіддю по творчих і організаційних питаннях виступить т. І. Альтман. З співдоповідями виступлять делегати Грузії, України, Узбекистана і Татарстана.

Доповіді тт. Сенченка А. Г. і Корнійчука О. на міських зборах письменників і ро-

бітників мистецтва. 26 жовтня ц. р. в Харкові в приміщенні театру ім. Т. Г. Шевченка (кол. „Березіль“) відбулися широкі збори письменників, літгуртківців, студентів, артистів, художників, композиторів, лікарів.

На зборах виступив з великою доповіддю про подорож бригади українських письменників до Грузії голова правління Спілки радянських письменників України А. Г. Сенченко. Драматург Ол. Корнійчук поділився своїми враженнями від візиту в Берлін, Парижа, Лондона і Стокгольма.

Тов. Сенченко в своїй доповіді відзначив не тільки досягнення української радянської літератури і театру, а також зачепив ряд творчих проблем, що стоять на сьогодні перед радянським мистецтвом.

Зустріч дитячих письменників з своєю аудиторією. Щоб організувати в найбільших центрах України масові зустрічі дитячих письменників з своїми читачами, бібліотечними та педагогічними працівниками, Дитвидав України став на шлях утворення окремих письменницьких бригад, які виїжджають з цією метою в найкрупніші міста УСРР.

Дитвидав і Центральна дитяча бібліотека при Харківському палаці піонерів і жовтень організували в вересні творчу зустріч письменниці Наталі Забіли з активом юних читачів, 27 вересня з активом юних читачів зустрілася Оксана Іванченко.

Обидві ці зустрічі пройшли жваво.

На період жовтень-грудень Дитвидав разом з Центральною бібліотекою поширив цей досвід і влаштував зустрічі з читачами не тільки письменників, а й художників, що працюють в галузі оформлення дитячої книги.

Бригада письменників в складі В. Влада і М. Пригари відвідала Одесу. До бригади приєдналися також П. Панч і А. Головко, що на той час перебували в Одесі.

Письменники виступали в двох районних бібліотеках, в двох школах, в місцевому піонерському клубі, в загальному дитячій бібліотеці, в Дитмістечку та на загальноміському зібранні педагогів і бібліотечних працівників Одеси. Цими зустрічами було охоплено понад 800 юних читачів і

100 педагогічних та бібліотечних працівників.

Одеські письменники в Харкові. П'ять одеських радянських письменників — тт. Миколіук, Ноте Лур'є, Павліченко, Захаров і Стрельченко — їдучи в соціалістичний Донбас, щоб ознайомитися з роботою шахтарів і металургів, з їхнім життям і побутом, спеціально зупинилися в Харкові, аби зустрітися з харківськими письменниками, розказати їм про своє життя і, в свою чергу, дізнатися про стан літературного руху на Харківщині.

На активі харківських письменників 19 жовтня тов. Миколіук розказав, як замаскований контрреволюціонер Гомін і його прибічники вели шкідливий націоналістичну роботу. Після викриття Гоміна, коли українське правління СРПУ підсилило керівництво одеської організації, літературне життя не Одещині значно покращало. Утворилася дійсно творча атмосфера, і це вже досить помітно відбилося і на якості і, на кількості творів одеських письменників. Дальша напружена робота одеських письменників над собою дає всі підстави сподіватися, що цей загін української радянської літератури займе не останнє місце.

Письменники, що приїхали до Харкова, мають певний творчий доробок і інтенсивно працюють зараз.

Так, Ноте Лур'є недавно закінчив другу частину роману „Степ кличе“ і зараз збирає матеріал для нового роману; тов. Захаров, що почав з поезії, потім перейшов на прозу, а зараз знову повернувся до поезії, має вже дві поетичні збірки „На тропинке“ і „Черноморье“, повість „Предатель“ і роман „Каменний хліб“; видані вже дві збірки поезій тов. Павліченка; тов. Миколіук переробив свою п'єсу „Сімнадцять“, що йшла в минулому сезоні в багатьох театрах Одещини, і написав зараз нову п'єсу на тему про гетьманщину і німецькою окупацію України. Тепер він збирає матеріал що буде присвячений Чеченській області. Н. й молодший з прибулих тов. Стрельченко. Хоч цей поет ще не має виданих збірок, але критика і українська і російська звернула увагу на це свіже обдарування.

Одеські товариші розповіли про творчість і інших одеських письменників. Так, Ковальчук кінчає сценарій „Дівчина шукає прекрасного“ і працює зараз над повістю; молоді поети Портенко і Плоткін зростають, даючи з кожним разом кращі і кращі твори; помітно активизувався російський письменник тов. Брусловський; єврейський поет Вайнерман написав віршовий роман „Баку“, посилено працюють єврейські письменники тт. Губерман і Гельман.

Не обмежуючись розповіддю про літературне життя Одещини, гості читали свої твори.

В дружньому і теплом обміні думок і харківські письменники і присутній на зустрічі П. Г. Тичина високо оцінили творчість одеських письменників.

Бюро літературних виступів. При харківському обласному правлінні радянських письменників (Харків, Чернишевська № 63/а з 15 жовтня працює бюро літературних виступів. Бюро обслуговуватиме організації й підприємства м. Харкова й області. Для виступів надсилаються бригади письменників та доповідачів з питань художньої літератури, критики й літературознавства.

Зліт юних поетів відбувся 6 жовтня в обласному будинку художнього виховання дітей в Сталіно.

П. П. ПОСТИШЕВ ВІДВІДАВ ХАРКІВСЬКИЙ ПАЛАЦ ПІОНЕРІВ

24 жовтня до Харкова прибув Павло Петрович Постишев. У супроводі тт. Мусульбаса, Прядченка, Соколова, Карлсона та інших Павло Петрович разом з своєю родиною відвідав Харківський Палац піонерів та жовтенят свого імені.

Блискавкою промайнула радісна звістка про численні кімнатах та лабораторіях Палацу. Діти оточили Павла Петровича, вітаючи його. В оточенні дітей Павло Петрович обійшов Палац, докладно знайомлячись з його приміщенням і роботою.

Пояснення давав директор Палацу тов. Дашевський.

У музичній студії, бібліотечі, в лабораторіях Павло Петрович розмовляв з дітьми, цікавившись їхньою роботою.

Юні поети виступали з читанням своїх творів. У злоті взяли участь члени і кандидати спілки письменників, що поділилися своїм творчим досвідом.

Піонерська літературна газета почала виходити в Горлівці (Донбас).

Нові книги. У видавництві „Молодий Більшовик“ вийшли з друку:

Шарль Де-Костер — „Тиль-Ейленшпігель“. Переклад з французької мови. Книга, академічно оформлена і видана на папері високої якості.

М. Талалаєвський — „Весняна присяга“. Збірник „Весняна присяга“ єврейського комсомольського поета Талалаєвського містить в собі переклади з єврейської мови на українську кращих поезій поета.

Віктор Гюго — „93 рік“ — переклад з французької мови. Роман хороше оформлений, на доброму папері, в коленкоровій оправі.

У Державному літературному видавництві вийшли з друку і надійшли в продаж такі книжки: Лесаж — „Жиль Блаз“ ч. I, Муханов — „До країни льодового мовчання“, В. Броневський — „Вірші“. П. Северов — „Мой город“, П. Северов „Гартування“, Лежньов — „Записки сучасника“.

Юні авіомоделісти ознайомили Павла Петровича з планеро-аеролодом, який вони будують, показували окремі деталі готового вже мотора. Тов. Постишев похвалив їх і порадив не квалітись, щоб забезпечити високу якість роботи.

Понад 2 години пробув Павло Петрович у Палаці. Він побував на дитячому шаховому турнірі, на спектаклі лялькового театру („Дівчинка і білочка“) і на концерті дитячого симфонічного оркестру; ознайомився з роботою юних натуралістів; детально оглянув численні зали й кімнати сектору ігор та розваг. Скрізь діти з великим захопленням зустрічали свого любимого друга.

Тов. Постишев відзначив удале, любовне оформлення Палацу, багатий

добір розваг для дітей. Особливо подобалося йому оформлення трамвайної й авіомодельної лабораторій.

Вдень Павло Петрович відвідав міський сад і пам'ятник Шевченкові.

Увечері тов. Постишев виїхав до Києва. На вокзалі його проводжали тт. Мусульбас, Прядченко, Соколов, Карлсон, Железний, піонери, делегати й кадровики заводу „Серп і молот“.

Піонерки Віра Андрійченко і Клава Левченко піднесли Павлові Петровичу великі букети квітів.

Старий кадровик „Серпа і молота“

т. Дудін передав Павлові Петровичу лист від знатних людей заводу.

Тов. Постишев у розмові з робітниками цікавився виконанням виробничої програми на „Серпі і молоті“, і передав привіт багатотисячному заводському колективу.

У піонерів Павло Петрович розпитував, як проведено ремонт по школах, як працюють буфети.

— Тепер ви маєте гарний Палац,— сказав він, прощаючись з дітьми,— працюйте в ньому, відпочивайте, беріть його.

ТЕАТР І МУЗИКА

Столична опера відкрила сезон 1935/36 року 1 вересня. З постав минулих років підуть у цьому сезоні: „Кармен“, „Снігуронька“, „Запорожець за Дунаєм“, „Евгеній Онегин“, „Аїда“, „Пікова дама“, „Травиата“, „Черволий мак“, „Дон-Кіхот“, „Лебединое озеро“.

Залишаючи в своєму репертуарі найцінніші постанови, театр одночасно поширює репертуар. Заслужений артист республіки Лапицький ставить „Борис Годунов“ (диригент — народний артист республіки Пазовський, художник — Кігель). Заслужений артист республіки Манзієв ставить „Продану наречену“ (музика чеського композитора Сметана, диригент — заслуж. артист республіки Йоріш). Поет Рильський разом з режисером Манзієм розробили нове лібретто „Наталки Полтавки“, в основу якого покладено текст Котляревського. Композитор Йоріш пише до цього лібретто музику.

У постанові режисера Лапицького та диригента Пазовського й оформленні заслуженого діяча мистецтва Федорського піде „Царева наречена“.

Глядач побачить у цьому сезоні і ряд нових балетних постанов: „Кошак-Горбуньок“ (постановник балетмейстер Жуков, диригент Кушнірьов, художник Євєнбах), „Золота Рибка“ (музика Половинкіна на текст Пушкіна). Останню постанову театр готує спеціально для дітей. Ставитиме Лапицький, диригент Смекалін, художник Кігель.

Театр вивчає ряд опер радянських композиторів: „Невідомі солдати“

Козинського; „Тихий Дон“ Держинського, „Декабристи“ Шапоріна.

Творчий склад працівників театру значно поповнено висококваліфікованими виконавцями. Запрошено народного артиста республіки Літвиненко-Вольгемут, заслуженого артиста республіки Паторжинського, Єгорову, Колесник, Єнакієва, Копніна, а також ряд молодих талановитих акторів.

Оркестр поповнено видатними концертмейстерами. Збільшено балет з 65 до 85 чоловіка; на прем'єра балету запрошено кращого танцівника України Соболя. В складі балетної трупи працюють учасники міжнародного фестивалю народного танцю.

Два цікавих музичних творів: сюїту „Молоді роки“ і „Колгоспну увертюру“ написав студент харківського музтехнікуму т. Гайдамака. Сюїта „Молоді роки“ складається з чотирьох частин, у яких послідовно відображається побут дореволюційної молоді, участь молоді в громадянській війні, боротьба за відбудовування народного господарства і будівництво соціалізму. Сюїта закінчується бальором і життєрадісним маршем. „Колгоспна увертюра“ написана на основі колгоспних пісень, зібраних автором під час поїздки на засівну та збиральну кампанії.

„Запорожець за Дунаєм“ в Київському державному театрі опери і балету. Постанова „Запорожець за Дунаєм“, що вигідно відрізняється великою музичною та художньою культурою, за-

воювала велику популярність у широкого глядача.

У поновленому спектаклі беруть участь народна арт. республіки Літвиненко - Вольгемут і заслуж. артист Паторжинський.

Виконання ролі Одарки — Літвиненко - Вольгемут, яка перейшла цього сезону на постійну роботу до київської опери, добре відоме нашому глядачеві. Артистка і на цей раз виявила прекрасні властивості свого таланту; сильне і бездоганно чисте сопрано, вияткове умінь подавати музичну фразу, велику сценічну культуру.

Найцікавіші — сцени і дуети з Карасем.

Ці ж сцени найбільш удаліся і засл. артистові Паторжинському, який уперше виступає на київській сцені.

В спектакль надзвичайно вдало введено (в фінальну сцену) „гопак“ у виконанні учасників міжнародного фестивалю танцю. Яскравий, запальюючий, насичений життям і бадьорістю танок збагачує постанову.

Донецька опера. Донецький державний театр опери та балету почав шостий рік свого існування.

П'ять років, що проминули — це роки великої організаційної роботи і збирання творчих сил.

Оркестр з 53 чол. на чолі з диригентом — заслуженим артистом республіки А. Г. Єрофеевим, 30 солістів, хор з 40 чол., балет з 45 чол., що працюють під художнім керівництвом заслуженого артиста республіки Н. Н. Боголюбова, — все це поставило донецький театр опери і балету в ряди кращих периферійних оперних театрів Радянської України.

За минулий зимовий сезон його постанови відвідало 160 тис. робітничих глядачів, при чому майже всі постанови відбувалися при постійних аншлагах.

Робітники Донбаса люблять свою оперу. Президія мариупольської міськради винесла подяку театрові за прекрасні спектаклі і за масову роботу в самодільних гуртках і запросила його знову на весь літній сезон 1936р. Театр одержав хороші відгуки про свої гастролі в Полтаві, Кременчуку, Горлізці і Сталіно.

В минулому сезоні в його репертуарі було 12 опер і 3 балети.

У цьому сезоні репертуар значно поширено. Цього сезону робітничому глядачеві будуть показані такі нові постанови: „Борис Годунов“, „Царева наречена“, „Розлом“, „Черевички“, „Тарас Бульба“ і балети „Корсар“ і „Бахчисарайський фонтан“, постава якого пристосовується до пушкінських днів у січні. Для організації постанови запрошено відомого режисера Захарова, який ставив цей балет у ленінградському Великому академічному театрі.

Театр поповнився свіжими силами. При театрі працює балетна студія.

Одеський театр опери та балету. І вересня театр відкрив новий сезон оперою „Запорожець за Дунаєм“.

В цьому сезоні театр ознайомить робітничого глядача з найкращими зразками класичної оперної спадщини й одночасно всебічно стимулюватиме роботу молодих радянських композиторів. Пролетарський глядач Одеси побачить „Євгенія Овєгїна“, „Травіату“ (новий текст В. Інберґ), „Богему“, що багато років не йшла в Одесі, „Мазепу“, „Казку про рибалку й рибку“ (нова опера для дітей). З репертуару минулого сезону відновлюється ряд опер, серед них — оригінальна радянська опера на актуальну тему соціалістичного будівництва „Трагедія ніч“, що її написав одеський композитор К. Даникевич на сюжет однойменної поеми Безименського. Цю оперу написав молодим композитором у порному контакті з одеським театром.

Балетні постановки: „Полум'я Парижа“, „Лебедине озеро“, „Жізель“, „Іспанське каприччо“.

Здійснюючи завдання зміцнити художній склад театру, дирекція закріпила наявні провідні висококваліфіковані кадри й запросила нові.

До складу диригентів, крім працюючих, запрошено нові сили.

Значно посилено хор.

У художній раді театру бере участь професура консерваторії, композитори, музичні критики, робітники найбільших підприємств міста Одеси.

35-літній ювілей актора Іллі Березняка. 25 жовтня чернігівський драматичний театр ім. Шевченка святкував разом з громад-

ськістю м. Чернігова 35-річний ювілей сценічної діяльності актора Іллі Григоровича Березняка.

Бувши до вступу на сцену телеграфістом владикавказьких залізниць, І. Г. Березняк через своїх братів, робітників-металістів, мав зв'язок з революційними робітничими гуртками в Ростові н/Д. і активно допомагав їм розповсюдженням брошурок

та листівок, 1900 р., в наслідок жандармського трусу, І. Г. Березняк потрапляє до в'язниці, а після того, як його випущено, позбавляється роботи, як „неблагодійний елемент“. Того ж таки року вступає на професійну сцену, де й працює безперервно 35 років.

За 35 років праці І. Г. Березняк виконав більше як 400 ролей.

КІНО

Фільм „Я дала слово товаришу Сталіну“. Кінобригада української кінофабрики „Союзкінохроніка“ закінчила знімання звукового кіноарису під назвою „Я дала слово товаришу Сталіну“. Фільм показує боротьбу Марії Демченко за здійснення обіцянки, даної на другому колгоспному з'їзді товаришу Сталіну — дати 500 цвтв. буряків з га, а також боротьбу за високий урожай буряків у всіх п'ятисотенниць колгоспу, які підхопили заклик Марії Демченко.

У фільмі відображено моменти боротьби з луговим метеликом, посухою тощо. Фільм закінчується моментом копання буряків на плантації Марії Демченко; тут показано першу автомашину, відправлену з буряками на цукроварню. Кіноарис знімали режисер кінобригади Федоровський та оператор Кольман.

Абіссінія на екрані. Союзкінохроніка випустила на екрани № 29 кіножурнала. Кінсжурнал в основному присвячено Абіссинії.

Кіножурнал показує столицю країни Аддіс-Абебу, абіссинського негуса,

частини національної армії, пам'ятник негусу Менелікові, під керівництвом якого абіссинське військо розгромило італійську армію підчас війни 1894-96 рр., тощо.

Звуковий фільм про червоноармійську самодіяльність. Київська кінофабрика остаточно закінчила і здала трестові „Українфільм“ звуковий документальний фільм — „Третя олімпіада червоноармійської художньої самодіяльності КВО“. Режисер фільму — Ю. Є. Мурін, оператор — О. Федотов.

Режисерська лабораторія. При київській кінофабриці організована режисерська лабораторія для виховання кваліфікованих кінорежисерів. Художній керівник лабораторії — режисер-орденоносець Олександр Довженко.

Тридцять молодих театральних режисерів, письменників, художніх працівників кінематографії й художників протягом двох років навчатимуться у лабораторії, поєднуючи виробничу і теоретичну учобу.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Нові картини українських художників. До XVII художньої виставки, яку мають відкрити на весні 1936 року в Києві, художники і скульптори України готують ряд нових великих праць.

Художник Іван Падалка закінчив гобелен, над галуванням якого працюють кращі майстри коцарні.

Проф. Шовкуненко пише портрети тт. П. П. Любченка і В. П. Затонського.

Велику картину — епізод з життя

Тараса Шевченка, дає проф. Тихоненко.

„В'їзд українського уряду до Києва“ — така тема нового твору худ. І. Шульги.

Крім того, нові твори покажуть заслуж. художник Анатоль Петрицький, Страхов, Павлюк, Толкачов і інші.

„Українське мистецтво“ в Москві. Художники України посилено готуються до виставки „Україн-

ське мистецтво" в Москві. В розпорядженні виставочного комітету є багато матеріалів, які найближчого часу будуть поповнені новими творами. Шульга пише „Свято колгоспної молоді“, Шовкуненко — „Новий Київ" та серію етюдів, які змальовують окремі куточки Києва, Трофіменко — „Шевченко і Енгельгардт“.

Крім того, на виставку буде надіслано фрески Червонозаводського театру в Харкові роботи Падалки, Бойчука, Бурачека, Седяра і Павленка.

Харківський оргкомітет художників утворив спеціальний виставочний комітет, якому доручено вибрати найкращі полотна харківських художників для виставки „Українське мистецтво“, що має відбутися в Москві. Виставком повинен дати всеукраїнському оргкомітету художників відомості про те, які картини він рекомендує виставити.

Виставку картин художників-самоуків та колгоспників організовано у Синельниковому до 18-ої річниці Жовтневої рево-

люції. Серед експонатів виставлено ряд портретів знатних людей заводу „Комінтера" роботи художника-самоука В. Тичука.

Новий журнал „Малярство і скульптура“. У видавництві „Мистецтво" виходитиме новий журнал „Малярство і скульптура“. Перший номер незабаром вийде. Він містить статтю А. Хвилі про шосту українську виставку й статті про сучасне українське монументальне малярство, про нові кращі твори скульптора Б. Кратька, про сучасну українську іграшку.

Журнал розраховано на партійний і робітничий актив, на працівників мистецтва, бібліотек і клубів.

Старовинна картина. Під час передавання колгоспній церкві під клуб у селі Лукнов, Коропського району, Чернігівської області, знайдено старовинну цікаву картину з образом Христа, намальовану на грубом полотні олійними фарбами. Картину намальовано 1019 року; вона становить значну цінність для музею.

ГЕОРГІЙ МИКОЛАЄВИЧ ДУБІНСЬКИЙ

Георгій Миколаєвич Дубінський народився в 1899 році в м. Бородинка. Вчився в Єлісаветграді (тепер Кірово) разом з письменником Ю. Яновським, а потім в київському художньому інституті, якого не закінчив.

Георгій Миколаєвич завжди був життєрадісний, бадьорий і чулий. Він завжди відгукувався своїми зарисовками, малюнками і карикатурами на всі політичні події.

Тов. Дубінський завжди вишукував нові методи оформлення книжок. З його ілюстраціями вийшло в світ багато творів радянських письменників. Він був талановитим шаржи-

стом. Майже немає жодного українського радянського письменника, якого б вдало в формі дружнього шаржу не намалював Г. М. Дубінський.

Молодий художник завжди був тісно зв'язаний з письменниками. Він брав участь в подорожі по Дніпру з письменниками і на пароплаві зробив чимало шаржів та зарисовок „Індустрія Радянської України“.

Тов. Дубінський мав 27 жовтня виїхати на кілька місяців до Кам'янського, щоб працювати над альбомом з робітничої тематики, але тяжка хвороба — астма, вночі на 24 жовтня вирвала його з наших лав.

НАУКА

Святкування двох юбілеїв. Наприкінці цього року святкуватимуть 130-літній юбілей Харківського державного університету і 125-літ-

ній юбілей Медичного інституту. Ці юбілеї будуть відзначені, як велике свято радянської науки.

Харківський обласний виконком ви-

значив дату святкування — 25 грудня.

Утворено обласний юбілейний комітет у складі: тт. В. П. Затонського, М. Н. Демченка, Ашрафяна, Канторовича, Соколова, Богуцького, Вишинського, академіків Воробйова, Данілевського, Семковського, Юшенка, Мельнікова-Разведенкова, ректора університету Нехворосного, директора Медичного інституту Ловлі, ряду професорів і наукових працівників. Голова юбілейного комітету — голова обласного виконкому т. Прядченко.

Софіївський собор-музей. У вересні у Софіївському соборі (Київ) відкрито музей. Завдання музею — ознайомити трудящих з мистецтвом раннього феодалізму XI століття.

Під час ремонту собора відкрили південну стіну і виявили під штукатуркою початкову кладку XI століття. У цій же стіні виявлені старі фрески і узорі, викладені з цегли. Тепер у соборі реставрують фрески і мозаїки, які збереглися з XI століття під масляними фарбами.

Музей старого й нового Харкова. З ініціативи Єригади секції благоустрою міськради, організують музей старого й нового Харкова. У ряді малюнків, фото, діаграм буде показано, яким був Харків до революції, скільки витрачали «отці міста» — купці й фабриканти — на комунальне господарство Харкова, що задихався в пилу, терпів від нестачі води. У музеї буде показано також зростання міста після револю-

ції, перетворення його на одне з найкрасивіших міст Радянського Союзу, перспективи його дальшого розвитку.

В академії наук СРСР. Президія академії наук СРСР створила оргкомітет видання повного географічного опису СРСР. У ньому будуть відображені продуктивні сили СРСР у їх географічному розміщенні.

Головою оргкомітету затверджений акад. О. Ю. Шмідт.

Президія Академії наук затвердила акад. І. М. Губкіна головою ради вивчення природних ресурсів СРСР. Заступником голови ради затверджений акад. О. Ю. Шмідт, членами президії ради — академіки Н. С. Курнаков, В. Л. Комаров, А. Д. Архангельський, Е. В. Бріцке, С. Г. Струмліна, А. Є. Ферсман і інж. В. Н. Васильєв,

Геологічна карта Києва. У зв'язку з реконструкцією Києва український гідрогеологічний трест за прикладом Москви й Ленінграда приступив до складання інженерно-геологічної карти Києва, на яку будуть нанесені всі фізико-механічні властивості ґрунту (глибина залягання води, дозволене навантаження на ґрунт тощо).

Роботами над цією картою зацікавився Головгеологтрест НКПТ і передав Києву одну геотехнічну лабораторію, а також відпустив кошти на її доукомплектування.

Для дальшого проектування Києва, для розташування промислових підприємств і житлових комбінатів ця карта матиме виняткове значення.

ПО РЕСПУБЛІКАХ СРСР

РСФРР

Делегація радянських журналістів і письменників до Чехо-Словаччини. В жовтні виїхала до Праги делегація радянських журналістів і письменників на чолі з тов. Мих. Кольцовим. До складу делегації, запрошеної спільно чехо-словацьких журналістів, входять від „Известий ЦИК СССР и ВЦИК“ тов. Осінський, від „Правды“ — тов. Боговой, від „За індустріалізацію“ — тов. Васильковський, від

ТАРС'у — тов. Ковальський, від „Вісті УЦВК“ — тов. Таран, від „Літературної газети“ — тов. Третьяков, письменники Алексей Толстой, А. Фадеев, Анна Караваєва, І. Микитенко і Янка Купала. Делегацію супроводять пом. зав. відділу преси НКЗС тов. Б. Міронов і секретар чехо-словацької місії п. Ц. Мельч.

На честь від'їжджаючої делегації чехо-словацький посланник п. Богдан Павлу влаштував в Москві прийом.

Пам'яті С. М. Кірова. Група лєнінградських письменників приступила до роботи над художніми творами про Сергія Міроновича Кірова. У спілці письменників відбулася бесіда з Б. П. Позерном, який ознайомив письменників з матеріалами, що є в розпорядженні кіровської комісії. В ближчий час здадуть свої твори про Кірова М. Тіхонов, С. Маршак, М. Словінський, Г. Фіш. Ці твори будуть видруковані в грудневому номері журналу „Звезда“.

Пісні про Кірова. В Ленінграді виходить збірка пісень лєнінградських композиторів про Сергія Кірова. Серед хорових пісень найцікавіші „Біля труни“ — музика М. Чулака, текст Вс. Азарова, „Будемо за павших перемогами мстити“ — музика Заранека, текст Ривіна. Серед солових пісень є чудесна пісня вогула-мисливця Япайко Допні (в музикальному оформленні Волошінова). „Не стало усміхненого Кірова“.

Юбілей В. В. Вересаєва. Цього року виходить 50 років літературної діяльності В. В. Вересаєва. До цього юбілею готується літературна громадськість. „Гослитиздат“ випускає однотомник вибраних творів В. Вересаєва. До однотомника увійдуть дореволюційні твори письменника.

Андерсен Нексе в Москві. На запрошення Всесоюзного товариства культурного зв'язку з закордоном, у вересні до Москви приїхав видатний данський революційний письменник Андерсен Нексе з дружиною й дітьми.

Андерсен Нексе прибув до СРСР на довгий строк для вивчення господарського і культурного будівництва Радянського Союзу.

Шеститомник творів Горького. Закінчено видання шеститомника вибраних творів М. Горького. Це видання вийшло двадцятип'ятитисячним тиражем.

Офорт Тараса Шевченка. При розборі матеріалів, що переходили в склепах та коморах куйбишевського краєзнавчого музею, виявлено багато найцінніших експонатів.

Так, знайдено офорт Тараса Шевченка „Киргизеня перед вогнем“. Знайдено також колекцію з 28 гравюр славетного Італійського майстра XVIII століття Піранезі.

Прем'єра „Тихий Дінь“. У жовтні в Малому оперному театрі (Ленінград) відбулася прем'єра нової опери композитора Дзержинського „Тихий Дінь“. Оперу написано за матеріалами відомого роману М. Шолохова.

Прем'єра опери „Тихий Дінь“ розцінюється як велика подія в області радянської музичної творчості.

Ювілей Ленінградського театру ім. Кірова. 2 жовтня ц. р. лєнінградський академічний театр Опери і Балету ім. С. Кірова (кол. Марїнський) святкував своє 75-ліття. Театр відкрито 1860 року і напочатку в ньому ставились тільки опери. Самостійні балетні спектаклі театр почав давати 1880 року.

„Гобсек“ Балзака на екрані. На фабриці „Рот-Фронт“ Міжробпомфільму режисер К. Еггерт приступив до роботи над фільмом „Гобсек“ за романом Оноре де-Бальзака. Роль Гобсека виконує заслужений артист республіки Л. М. Леонідов. Художник П. Я. Павлінов.

Над чим працює художник академік Бродський. Засл. діяч мистецтва академік-художник Бродський закінчує для будинку уряду Білорусії в Мінську дві композиційні картини „Лєнін“ і „Сталін“. Лєніна художник малює на панцернику, з якого він промовляє на Фінляндському вокзалі в Ленінграді, в 1917 році. Сталіна художник малює на фоні бурхливого соціалістичного будівництва.

До 20-х роковин Жовтня т. Бродський готує для виставки велику картину, яка відобразить історичну зустріч т. Сталіна з керівниками металургійної промисловості. У цій картині будуть дані портрети всіх командирів металургії, що брали участь у зустрічі.

До 20-х роковин РСЧА художник малює картину „Перше засідання військової ради“. У цій картині будуть зображені близько 150 портре-

тів членів і гостей, що були присутні на цьому засіданні.

Тепер т. Бродський закінчує великі портрети товариша Сталіна, тов. Косіора і Максима Горького.

Нові матеріали про поему Шота Руставелі виявлені в інституті сходознавства Академії наук. За допомогою цих матеріалів пошастити встановити, коли, ким та які саме зміни були внесені на протязі віків у справжній текст поеми „Вепхіс Ткаосані“.

Мовами сибірських народностей. В Ново-Сибірську виданий уривок з „Поднятой целины“.

М. Шолохова у перекладі ойротською та шорською мовами. Ойротською мовою виходять також вибрані поезії Пушкіна, байки Крилова, скорочений переклад повісті М. Горького „Мать“, окремі твори Ф. Гладкова. Ці ж твори виходять і хакаською мовою.

З ойротської мови на російську перекладається поема Кучіана „Ту-уди“.

Цікава археологічна знахідка. Археологічна експедиція виявила під Пермию стоянки і поселення мисливців - рибалок, що мешкали тут, приблизно 4000 років тому. Знайдено уламки старовинного посуду, кам'яних сокир, наконечників на стріли.

БІЛОРУСЬ

Твори Енгельса, Леніна і Сталіна білоруською мовою. До XVIII роковин Жовтня партійне видавництво ЦК КП(б)Б видало в перекладі на білоруську мову книгу Леніна „Матеріалізм і емпіріокритицизм“.

До свята вийшли також білоруською мовою книги тов. Берія і спеціальний блокнот агітатора тиражем на 10.000 примірників. Закінчено друком і випущено також білоруською мовою матеріали VII конгресу Комінтерну.

Друкується в перекладі на білоруську „Анти-Дюрінг“ Енгельса і одностомник творів Леніна і Сталіна.

До століття з дня народження Менделєєва Мойхер-Сфорим. У Білоруській академії наук відбулася нарада учених, письменників і представників громадських організацій, присвячена питанню відзначення століття з дня народження класика єврейської літератури Менделєєва Мойхер-Сфорим.

2 лютого скликається в Мінську об'єднана наукова сесія інституту національних меншостей Білоруської академії наук і Інституту єврейської пролетарської культури Української академії наук. На сесії мають бути зачитані доповіді на теми: „Про Менделєєва і про пролетарську культурну спадщину“, „Про роман Менделєєва „Фішке храми“, Менделєєва і радянський єврейський театр“ і інші. Матеріали сесії видадуть спеціальним збірником.

Для участі в роботі сесії запрошуються вчені Москви і Одеси, працівники в галузі менделєєзнавства, єврейські радянські письменники України Іцик Фефер і Лейб Квітко, єврейські письменники РСФРР, представники Народного комісаріату освіти України, єврейської партійно-радянської преси і громадських організацій.

Виставка картин білоруського художника. 15 жовтня в Будинку художника (Мінськ) відкрилася виставка картин білоруського радянського художника Н. Лучица. На виставці подано біля 100 праць художника.

Книжкові новини. В жовтні вийшли з друку накладом Білоруського державного видавництва: збірка статтів єврейською мовою „Ленін проти бунда“, („Литовці в Білорусі“ наукового працівника академії наук Стардаса, „Записки Академії наук“ № 4, „Геоботанічний аналіз торфу“ („Геоботанічний аналіз торфу“) Нейштадта і інші.

В друкові: практичний російсько-білоруський словник, перший том історії білоруської літератури, хрестоматія з історії Білорусі, „Економічна географія БССР“, („Економічна географія БССР“), другий том книги „Матеріали з історії мануфактури в Білорусі“ („Матеріялы по гісторыі мануфактуры у Беларусі“), книга

„Пролетарський інтернаціоналізм“ („Пролетарські інтернаціоналізм“) академіка Вальфсона і Льюшіна, „Біокенетичний закон і теорія рекапітуляції“ (Біокенетичний закон і теорія рекапітуляції) проф. Лебедкіна і інші.

Всі ці книги вийдуть в цьому кварталі.

Театри Білорусі. Великий державний театр опери і балету БСРР працює над новою постановою балету „Коппелія“. Постанову роблять — балетмейстер засл. арт. Ф. Лопухов і П. Гусев. Художник спектаклю — М. П. Бобишев. Наступні постанови театру Опері і Балету — опера „Ріголетто“, над якою працює режисер московського театру ім. Нєміровича-Данченка П. Златогоров.

Другий Білоруський державний театр покаже спектаклі з білоруських комедій і водевілів. Театр включив також до свого репертуару „Ромео і Джульєту“ Шекспіра.

Будівництво великого театру опери і балету. У Мінську на майдані імені Паризької комуні розпочато будівництво великого Державного театру опери і балету Білорусі. На будівництво цього

театру остаточно затверджено кошториса на 13 мільйонів карбованців. Театр розраховано на 1.500 місць. 1936 р. він має бути начорно закінчений.

Театр будуть за проектом заслуженого діяча мистецтва архітектора Лангбарда за найновішими досягненнями театральної техніки. Театр цілком змінить вигляд ряду прилеглих вулиць і перетворить у минулому непорядкований район на один з культурніших і найхудожніших архітектурно центрів столиці Білорусі.

„Дівчина поспішає на побачення“. Комедію за сценарієм А. Зоріча „Дівчина поспішає на побачення“ ставить кінофабрика „Білгоскіно“.

Сценарій написано за фельетоном „Детективна історія“, видрукованим в „Известиях“. Картину ставить режисер Вернер. В головній ролі засл. арт. М. Ростовцев.

„Біробіджан“. На Далекий Схід виїхала бригада білоруської кінофабрики для знімання звукового фільму „Біробіджан“. Деякі моменти для цього фільму будуть виконані на Північному Кавказі. В картині знімається народна артистка Блюменталь-Тамаріна.

ГРУЗІЯ

Відзначення 20-х роковин з дня смерті Важа Пшавели. В жовтні за планом, опрацьованим секретаріатом спілки радянських письменників Грузії по всій країні були відзначені 20-ті роковини з дня смерті славного поета Важа Пшавела.

В залі Державної консерваторії (Тифліс) відбувся вечір, присвячений пам'яті поета. Вступне слово на вечорі виголосив народний комісар освіти і голова спілки радянських письменників Грузії тов. А. Татарішвілі. Доповідь про життя і творчість Важа Пшавели зачитав Т. Г. Кікодзе. Грузинські поети й письменники читали поезії Важа Пшавела, а також присвячені йому твори.

В робітничих клубах і на великих підприємствах відбулися вечори з доповідями про значення Важа Пшавели в грузинській літературі.

Такі ж вечори відбулися в Кутаїсі,

Батумі, Душеті, Казбегі і інших районних центрах.

Спеціальна делегація письменників відвідала с. Чаргали (Пшавін), де живе родина поета. Тут було організовано і проведено мітинг.

Ухвалено прибудувати одну кімнату до будинку, в якому живе родина поета. В цій кімнаті мають організувати музей імені поета. В музеї буде зібрано твори Важа Пшавели, література про нього і його особисті речі.

Спілка письменників порушила клопотання перед Радою народних комісарів Грузії про найменування цілющого джерела, що відкрив поет поблизу Магарос-Карі, „Джерело Важа“.

Письменники України в РНК Грузії. Підчас перебування українських письменників на Кавказі заступник голови РНК Грузії т. Буду Мдівані прийняв голову

спілки радянських письменників України т. А. Сенченка, драматурга О. Корнійчука та поета М. Бажана. На прийомі були присутні — відповідальний секретар спілки радянських письменників Грузії Д. Деметрадзе, письменники Паоло Яшвілі, Сімон Чіковані, К. Лортк'іпанідзе та представники преси. В тривалій розмові тов. Мдівані розповів українським письменникам про розвиток економіки країни та успіхи соціалістичного будівництва в Грузії. Зупинившись на розвитку чайного і цитрусового господарства Грузії, т. Мдівані розповів про грандіозні роботи, які проводяться на колхідських болотах. З великим інтересом українські письменники вислухали повідомлення т. Мдівані про проблему енергетичного господарства Грузії і про повну електрифікацію залізниць. На закінчення т. Мдівані висловив певність, що українські письменники детально ознайомляться з соціалістичним будівництвом Грузії, відвідавши найбільші промислові центри країни.

Вечір поета Миколи Бажана. 7 жовтня в Палаці письменників (Тифліс) відбувся творчий вечір українського поета Миколи Бажана. Переклади поезій тов. Бажана на грузинську мову читали поети Грузії: Тиціан Табідзе, В. Гапріндашвілі, С. Чіковані, Карло Каладзе, К. Лортк'іпанідзе, К. Чічінадзе, М. Патарідзе, Паоло Яшвілі, Н. Міцішвілі, І. Масашвілі і Д. Гачечілідзе.

Поет Бажан читав свої нові вірші і уривки з перекладів на українську мову поеми Шота Руставелі „Вепхвіс ткаосані“.

З доповіддю про творчість Миколи Бажана виступив голова спілки радянських письменників України тов. А. Сенченко.

Українські гості — тт. Сенченко і Корнійчук — в редакції газети „Зоря Востока“. 5 жовтня голова спілки радянських письменників України А. Сенченко і драматург Ол. Корнійчук, перебуваючи в Тифлісі, відвідали редакцію газети „Зоря Востока“.

В бесіді з відповідальним редактором газети було зачеплено ряд питань, що стосуються сучасної української і грузинської літератури.

Тт. Сенченко і Корнійчук поділилися також своїми враженнями від перебування в Тифлісі і подальшими планами зміцнення творчих зв'язків з письменниками Закавказзя.

Тов. Сенченко підкреслив громадське значення, якого надає радянська громадськість України вземним подорожам письменників до братніх республік, що сприяє ще більшому зміцненню творчих культурних зв'язків народів республік Радянського Союзу.

Тов. Сенченко повідомив, що на Україну запрошуються делегації письменників Грузії, Азербайджана і Вірменії.

Далі, в бесіді були також обговорені питання, пов'язані з ознайомленням громадськості республік Закавказзя з творчістю письменників України через газети „Зоря Востока“ і „На рубеже Востока“.

Зустріч українського драматурга Ол. Корнійчука з працівниками грузинських театрів. 3 жовтня в Палаці письменників Грузії відбулася зустріч українського драматурга Ол. Корнійчука з працівниками театрів ім. Марджанішвілі, ім. Руставелі, ім. Гріб'єдова і театром Червоної армії. Ол. Корнійчук зачитав доповідь на тему — „Театр і драматургія“.

Перед доповіддю Ол. Корнійчука мав слово голова правління Спілки радянських письменників України т. Сенченко, що відмітив велику роботу в галузі організації перекладів на українську мову творів кращих поетів і письменників Грузії. В своєму слові тов. Сенченко підкреслив також зацікавленість, яку виявляють театри Грузії до п'єс українських драматургів Ол. Корнійчука, Кочерги і інших.

— Ми особливо вітаємо те, що театр ім. Руставелі, після перебування своєї роботи, ставить п'єсу Ол. Корнійчука „Платон Кречет“ — п'єсу, якою, як відомо, було вивершено театральний ф. стиваль у Москві. Ми певні, що театр ім. Руставелі створить з цієї п'єси великий художній спектакль.

Після слова тов. Сенченка з великою доповіддю „Театр і драматургія“ виступив Олександр Корнійчук.

Після доповіді тов. Корнійчука відбулося обговорення, обмін думками,

в яких взяли участь відповідальний секретар Спілки радянських письменників Грузії Бесо Жгенті, тт. Герцель, Баєзов, Джавелідзе, народний артист республіки Акакій Васадзе і інші.

Симфонічний сезон в Тифлісі. 25 жовтня в Тифліській опері відкрито симфонічний сезон державного симфонічного оркестру Народного комісаріату освіти Грузії під керівництвом Євгенія Мікеладзе.

В цьому сезоні в окремих концертах виступлять диригенти Оскар Фрід, Віллі Ферреро, Я. Горенштейн, Пауль Брейзах, Александр Гаук, Пауль Пелла, Метрополос, Унгер.

Запрошено солістів: В. Софроніський, М. Юдіна, Д. Ойстрах, Буса Гольдштейн, Маршалл, Мірон Поляків, А. Феркельман.

В першому концерті цього сезону взяли участь Беатріче Валацці (сопрано) і Михайло Гришко (баритон). В програмі — Чайковський, Шуберт, Штраус, Мшвелідзе.

Грузинське малярство в Парижі. В Тифлісі гостив недавно відомий французький критик - мистецтвознавець П'єр Вормс, один з організаторів недавньої виставки художника Ладі Гудіашвілі в Парижі.

П'єр Вормс відвідав Тифліс на запрошення Закавказького товариства культурного зв'язку з закордоном, з метою встановлення зв'язків з робітниками мистецтва Грузії.

6 жовтня в аудиторії державного музею Грузії він зачитав доповідь на тему „Мистецтво Грузії і Франції“.

Між іншим, в своїй доповіді П'єр Вормс заявив: — Певні зв'язки між пластичним мистецтвом Грузії і Франції існують давно. Ряд видатних художників і скульпторів Грузії, як от Д. Какабадзе, Л. Гудіашвілі, скульптор Ніколадзе і інші, працювали і вчилися свого часу у Франції. Тепер ці зв'язки треба зміцнити.

П'єр Вормс мислить собі це зміцнення зв'язків у формі організації виставки грузинських художників у Парижі і надіслання кращих полотен французьких художників до Тифліса.

Ілюструючи свою доповідь прикладами, П'єр Вормс вказав на те, що остання виставка художника Ладі Гудіашвілі в Парижі стала за велику подію, що привернула увагу мистецьких кіл Парижа.

Американський журналіст - мистецтвознавець Карлтон Сміт в Тифлісі. В жовтні Тифліс відвідав відомий американський художній критик, кореспондент „New York Herald Tribune“ і журналу — „Literare Rewue“ („Літературний огляд“) — мистецтвознавець проф. Карлтон Сміт.

Мета приїзду Карлтона Сміта до СРСР і, зокрема, до Грузії — ознайомлення з радянською художньою літературою, образотворчим мистецтвом і особливо з національною народною музикою і старовинними музичними інструментами.

В Тифлісі Карлтон Сміт мав зустріч з працівниками театру, музики і кіно. Він докладно ознайомився з виконанням національних танків, з народними піснями і музикою.

Після Тифліса Карлтон Сміт має відвідати Єривань, далі Тавріз, Тегеран і Багдад.

Помер поет В. Руходзе. 24 жовтня в Тифлісі нагло помер грузинський поет Варлам Руходзе.

Варлам Руходзе народився в селянській родині в Імеретії. Літературну діяльність він почав 1892 року.

Вийшло три, кілька разів перевидаваних, збірки віршів Руходзе.

Йому належать переклади творів Пушкіна: „Цигани“, „Кавказький бранець“, „Бахчисарайський фонтан“, „Брати-розбійники“ і ін. Над перекладами Пушкіна Руходзе працював до останнього часу. За останні роки поет дав ряд яскравих творів, що відображають соціалістичне будівництво.

Останнім твором Варлама Руходзе був вірш, присвячений 20-літтю з дня смерті Важа Пшавела, який він особисто зачитав 18 жовтня на вечорі пам'яті Важа Пшавела.

Варлам Руходзе брав активну участь у роботі Спілки радянських письменників Грузії.

КАЗАКСТАН

Ювілей республіки. П'ятнадцятиріччя Казахської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки відзначається в момент все більшого зміцнення диктатури пролетаріату, в момент небаченого розквіту промисловості, сільського господарства і культури всіх народів Союзу РСР, що будують безкласове суспільство.

З відсталої, злиденної аграрної країни Радянський Союз перетворився на могутню індустріально-аграрну країну, країну найпередовішої культури.

Здійснюючи ленінську генеральну лінію, вказівки товариша Сталіна в умовах запеклої класової боротьби, кожна з союзних і автономних республік домоглася великих успіхів у розвитку народного господарства, виростила кадри, здобула багатий досвід соціалістичного будівництва.

Казахська республіка по праву займає одне з перших місць серед республік Радянського Союзу.

За першу п'ятирічку Казакстан за провідом комуністичної партії, в запеклій класовій боротьбі досяг великих успіхів у розвитку промисловості і в зміцненні радянської системи. Щоправда, 1931—1932 рр. Казахська АРСР зазнала великих втрат у сільському господарстві, особливо в тваринництві. Куркулі, підкуркульники і шкідники різних мастей шалено боролись проти колгоспного ладу. В боротьбі з ворогами робітничого класу і колгоспників колишнє керівництво допустило великі помилки і перегини. Проте, після того, як помилки були виправлені, Казакстан піднісся в соціалістичному будівництві на величезну висоту.

У своїй доповіді на засіданні президії ЦВК Союзу голова ЦВК КазАРСР Кулумбетов розгорнув широку програму розвитку соціалістичної промисловості і сільського господарства Казакстана.

Казакстан займає перше місце в Союзі по ряду корисних копалин, третє місце по запасах вугілля і нафти. Питома вага Казакстана в СРСР по запасах свинцю становить 78,1%, по запасах цинку — 49,4 %, міді — 64 %, нікелю — 72,5%. За роки першої і другої п'ятирічок по-

будовано і реконструйовано величезні підприємства Караганда-вугілля-Чікментський свинцевий завод, Актюбінський хемічний комбінат, Тасарайський каучуковий завод Колбоолово, золоті прииски. Створено нові галузі промисловості рідких металів, вольфраму, молібдену. Розгорнуто широку роботу над дослідженням багатючих надр Казакстана.

Знайдено арсен, берилій, ряд інших рідких металів. Будуються велетенські кольорової металургії — Прибалхашський мідний комбінат потужністю в 100 тис. тонн. Розвивається енергетична база промисловості, ресурси якої, завдяки особливим кліматичним умовам Казакстана, величезні.

89% селянських господарств Казакстана об'єднані в колгоспи. Широко розвиваються радгоспи. В колгоспах і радгоспах застосовуються найскладніші сільськогосподарські машини. На полях Казакстана працюють 300 комбайнів і 20 тис. тракторів.

У галузі культури Казакстан — раніше затуркана, пригноблена царська колонія — зробив величезний крок уперед. Успішно ліквідується неписьменність. Запроваджено загальне навчання. Розвиваються вища, середня і вища школи. Розцвітає мистецтво, література Казакстана, національні форми і соціалістичні змістом. Значно зросли національні кадри.

Усіх цих величезних досягнень Казакстан домігся за провідом ЦК ВКП(б) і нашого вождя товариша Сталіна, при непослабній допомозі союзного уряду, в боротьбі з класовим ворогом.

Ювілейна сесія ЦВК Казакстана. 24 жовтня ц. р. ввечері у величезному новоспорудженому будинку культури (Алма-Ата) відкрилась в урочистій обстанові ювілейна сесія ЦВК Казакстана разом з делегатами другого всеказакстанського з'їзду колгоспників-ударників. Бурхливими, довготривалими оплесками і вигуками „ура“ зустріли півтори тисячі делегатів появу в залі товариша М. І. Калініна, який прийшов разом з тт. Мірзоєном, Кулумбетовим і Ісаєвим. Лунають вигуки „Хай живе наш вождь товариш Сталін!“, „Хай живе всесоюзний староста товариш Калінін!“

З промовою, що малює величезне зростання господарського і національно-культурного будівництва Казакстану за 15 років, виступає голова ЦВК Казакської республіки тов. Кулумбетов.

Підбиваючи підсумки перемог лєнінсько-сталінської національної політики, тов. Кулумбетов від імені казакського народу передає привітання і тисне руку вірному соратникові Сталіна — Михайлові Івановичу Калініну. До всесоюзного старости підходять і вітаються з ним знатні люди республіки — колгоспники-ударники. Увійходять колони піонерів з прапорами і квітами. Група дітей підіймається на трибуну і підносить Михайлові Івановичу і т. Мірзояну букети квітів.

— Ми прийшли передати палкий привіт Михайлові Івановичу Калініну, — кажуть піонери, — й прийшли передати спасибі, чисте, як ці квіти, нашому любимому товаришеві Сталіну. Ми щасливі, що живемо на цій землі, де багато шкід, радості і квітів.

Всесоюзний староста, посміхаючись, відповідає на привітання.

На трибуні — представник Української СРР т. Кузнецов. Він вітає сестю від імені трудящих України й передає поздоровлення від тт. Косіора, Постишева, Петровського.

Виступає голова ЦВК Узбекистану тов. Ахун Бабаєв, голова ЦВК Кіргізької АСРР тов. Уразбеков, командувач військ Середньо-Азіатської Військової Округи тов. Веліканов.

Під грім оплесків приймається привітання товаришеві Сталіну казакською, російською, українською, узбекською і кіргізькою мовами.

У залі знову лунають захоплені вигуки на честь великого вождя народів Радянського Союзу.

Рідкісний примірник „Шах-Наме“. Археографічна комісія Академії наук знайшла в Оренбурзі серед старовинних східних книг і рукописів фоліант, що, за висновком керівника експедиції В. А. Забірова, є одною з найбільш рідкісних копій „Шах-Наме“ Фердоусі. Рукопис ретельно оформлений невідомим художником (очевидно, сучасником поета), великим майстром, вихованим на найстаровинніших культурах — Індійській та китайській. Фоліант прекрасно зберігся.

„Літературний Казакстан“. При правлінні спілки радянських письменників Казакстану утворений, на базі альманаха „Советская литература Казакстана“ і декадної літ. газети, літературно-художній і громадсько-політичний журнал „Літературний Казакстан“. В журналі беруть участь письменники Радянського Союзу і Казакстану: Вс. Іванов, Ф. Гладков, Л. Соболев, Березовський, Лавренков, Стоянов, Лукницький, Чуковский, Берзін, Рождественський, Гітович, Тарловський, Пенковський, Количев, Шарипова, Шухов, Джансугуров, Майлін, Тогжанов, Муқанов, Аюєзов, Сейфуллін і ряд інших. В липні вийшов перший номер „Літературного Казакстану“. З нового року журнал виходитиме щомісяця.

Казакстанський збірник До п'ятнадцятиліття Радянського Казакстану видано великий збірник творів казакських і лєнінградських письменників під редакцією Леоніда Соболева. Серед письменників Казакстану учасників збірника — тт. Джансугуров, Аюєзов, Майлін, Сейфуллін і інші. Збірник видано одночасно двома мовами — казакською і російською, в перекладах письменників лєнінградців.

Театри Алма-Ати в дні юбілею республіки. В дні 15-ліття Казакстану театри столиці Алма-Ати показали такі п'єси: Державний Драматичний театр — п'єсу Майліна „Амангельді“, уйгурський Музичний театр — п'єсу про заможне життя уйгурського колгоспу, театр опери і балету — оперу „Князь Ігор“, казакський Музичний театр — „Шістнадцятий рік“ Майліна. Російський драматичний театр поставив п'єсу Аюєзова — „Нічні оповідання“ (рос. мовою).

Мережа радгоспно-колгоспних театрів. Цього року в Казакстані значно поширено мережу пересувних радгоспно-колгоспних театрів. Організовано шість таких театрів: в Усть-Каменогорську, Іссіку, Кустанай, Кокчетай, Пахта-Ара-е та Каркарелінську. В Кустанай організовано радгоспно-колгоспний театр, що дає вистави російською і казакською мовою.

Народний комісаріат освіти Казакстана провів ряд заходів щодо забезпечення нових театрів кваліфікованими силами. В Алма-Аті проведено семінар для керівників театрів і самодіяльних гуртків. Для допомоги і постійного керівництва до радгоспно-колгоспних театрів прикріплено Казакський державний театр і обласні казахські театри південного і східного Казакстана.

ТАТАРСТАН

Драматургія Татарії. Драматург Карим Тенчурін написав п'єсу „Іх було троє“. Фахті Бурнаш написав лібретто для опери „Соколи“ на тему — боротьба з басмачами в Середній Азії. Музику пише композитор Музафаров. Поет Ахмет Файзі закінчив лібретто до опери „Булат Батир“ з часів Пугачовщини. Музику пише Джиханов. Письменник Галяу написав п'єсу „Сліпий глядач“ на тему про боротьбу з бюрократизмом. Поет Муса Заїлов пише лібретто опери на матеріалі старого татарського побуту.

„Шах-Наме“ Фердоусі турецькою мовою. Наукова бібліотека Казанського Державного університету ім. Леніна випадково виявила у відділі російських і західноєвропейських рукописів два фоліанти рукописного турецького перекладу твору видатного іранського поета Фердоусі — „Шах-наме“.

Рукопис написаний невідомою особою, прекрасним каліграфічним почерком, на хорошому папері.

Театри Казані. Казанський Великий драматичний театр протягом цього сезону покаже 12 нових постанов.

Татарський національний театр драми і комедії виїхав на гастролі для обслуговування трудящих національних меншостей Кузбаса за маршрутом Ново-Сибірськ — Анжерськ — Кемерово — Ленінськ — Прокоп'євськ і Сталінськ. В складі театру 33 чоловіка, в тому числі п'ять молодих акторів, що закінчили татарський театральний технікум.

Серед них — „Аристократи“, „Дачники“, „Останні“, „Портрет“, „Справа рядового Шибуніна“, „Люди в білих халатах“, „Глибока провінція“, „Ляльковий дім“. Всі постанови провадять Андронніков і Великанов під художнім керівництвом тов. Ростовцева.

Сезон в Татарському академічному театрі відкрито 15 вересня п'єсою татарського драматурга Тенчуріна „Іх було троє“. Цього сезону театр має показати п'єси: „Гроза“ і „Професор Мамлок“. Режисери цих спектаклів — тт. Ісмагілов і Ховіс. Крім того, театр поставить дореволюційну п'єсу татарського драматурга Кулахметова „Молоде життя“, „Король Лір“ Шекспіра і „Тартюф“ Мольєра.

Другий радгоспно-колгоспний театр. Трупі другого радгоспно-колгоспного театру збільшено вдвічі. Запрошено нових акторів. Базу театру перенесено з Алексєєвська до Чистопілля. В репертуарі — „Платон Кречет“, „Шестеролюбимих“, „Професор Мамлок“, „Гроза“, „Памелла Жиро“, „Далекое“, „Борис Годунов“.

ЗА КОРДОНОМ

ФРАНЦІЯ

Ромен Роллан—голова міжнародного комітету боротьби проти війни і фашизму. Міжнародний комітет боротьби проти війни й фашизму повідомив про згоду Ромена Роллана прийняти пост почесного голови цієї організації.

Французька преса про Червону армію. „Ere Nouvelle“ вміщує статтю свого політичного оглядача Бресса, присвячену заявам генерала Луазо в радянській пресі про РСЧА. Наводячи ці заяви, Бресс пише:

„Ця армія має вождя, ім'я якого доходить до нас — Ворошилов. Він є не тільки організатор і натхненник цієї армії. Запроваджуючи в Червоній армії залізну дисципліну, він зумів одночасно завоювати цій армії популярність тим, що армія і народ складають одне і підтримують один одного.

Ця остання риса особливо вразила Луазо,—і це є, звичайно, найвища похвала для тих, хто створив цю силу для оборони своєї країни і для оборони миру“.

Люк Дюртен повернувся до Парижа. До Парижа з Москви повернувся відомий французький письменник Люк Дюртен. Письменник пробув в СРСР близько місяця; він ознайомився з культурним будівництвом на Україні, в Закавказьких республіках і в Криму.

Револьюційна музика. Револьюційна музика, передусім, масові пісні останніх років у Франції значно розвинулись. Тут усвідомили важливість революційних пісень, як одного з найдійовіших засобів боротьби. Створено кілька бойових пісень, які, завдяки частому повторенню на масових зборах та на вечорах, присвячених революційному мистецтву, стали надзвичайно популярні і поширились в широких колах, де спів їх можна часто почути. Кожен виступ, кожна кампанія супроводжуються тут відповідною піснею.

Варто згадати такі пісні: „Пісня про Дмитрова“ (слова Вайнерта, музика Арма), „Вперед!“ (слова Вайяна Кутюр'є, музика Лодса), „Вперед ви, жінки“ (французькі слова належать Жанові Франсуа). Надзвичайно популярна тепер „Пісня про Тельмана“ (Вайнерт - Арма - Франсуа) і пісня „Повстаньте, юні мільйони!“

Про цю музику навіть буржуазні газети примушені писати, що „клас, який має в своєму розпорядженні такі мистецькі засоби, має велике майбутнє“. За повсякчасного наростання дійової спільної роботи „народного фронту“ ці мистецькі засоби боротьби відіграють чимраз більшу роль.

Робітничий театр. Французька робітнича театральна спілка охоплює кілька груп, без участі яких не відбувається жодного пролетарського свята, жодних масових зборів. Деякі групи цієї театральної спілки з мистецького боку стоять дуже високо, отже, вони з великим успіхом змагаються з так званим „великим театром“.

Торік, крім багатьох дрібних агіток, ці театральні групи поставили кілька великих революційних вистав. Особливим успіхом користувалося велике ревію, під назвою „Хто хоче війни?“ Автор цього ревію — Яшек. Виставила його група „сині блузи Бобінь“.

Ця вистава технічно дорівнювала подібним виставам, які можна бачити на великій буржуазній сцені, але зміст її був, зрозуміло, незрівняно ідейніший, ніж усе, що можна бачити на буржуазній сцені.

Варто згадати також виставу під назвою „В чарівному палаці“, пародію на Думерга, виставлену групою „Жовтень“, прекрасну театральну виставу „Генеральної організації оглушення“. Ця організація з кумедною назвою складається з безпартійних письменників, які зрештою приїшли до тієї думки, що не існує ніякого „незалежного мистецтва, яке вітає в хмарах“. Виступ цих безпартійних письменників переконав багатьох їхніх колег, показав їм справжню дійсність.

Більшість співробітників театральних груп є трудящі, які займаються мистецтвом лише вечорами, після роботи. Французька робітничка театральна спілка об'єднує не тільки французькі, а й іншомовні групи. Кожна революційна еміграція має тут своїх театральних і культурних представників, які виступають перед французькою публікою з великим успіхом, не зважаючи на те, що більшість їхніх слухачів не розуміють мови вистави. Особливим успіхом користується вистава „Ричи, Китай!“

Помер вірменський композитор Комітас. 22 жовтня в Парижі, після 19-літньої душевної хвороби помер крупніший вірменський композитор, видатний пред-

ставник вірменської народної музики Комітас.

Комітас народився 1839 року в Туреччині, вчився в академії в Ечміадзіні, вищу музичну освіту здобув у берлінській консерваторії.

Комітас — один з перших зайнявся теорією вірменської музики. Він — видатніший збирач народної пісні і популяризатор вірменської народної пісні в Росії і за кордоном.

Комітаса протягом багатьох років переслідували клерикали Ечміадзіна, і 1911 року він змушений був покинути Ечміадзін.

Еріванська консерваторія і спілка вірменських композиторів організували і провели вечір пам'яті видатного композитора.

ЧЕХО - СЛОВАЧЧИНА

Радянські композитори і письменники в Празі. Прибуття делегації радянських письменників і журналістів до Праги було зустрінуто бурхливим привітанням представників чехо-словацької громадськості й публіки на вокзалі. Від кордону до Праги делегацію супроводили представники міністерства закордонних справ і громадських організацій.

Спілка чехо-словацьких журналістів влаштувала на честь делегації обід. У привітальному слові голова комітету чехо-словацької преси в справі зносин з закордоном Швіговський заявив:

— Під знаком демократичного співробітництва ми працюємо в міжнародній галузі. На цій базі Радянський

Союз і Чехо - Словаччина опинилися поруч в рамках Ліги націй. Радянський Союз і Чехо - Словаччина становлять могутню моральну силу, яка працює на користь миру. Ми говоримо однією мовою миру.

Голова спілки чехо-словацьких журналістів Піхль виголосив тост за здоров'я голови ЦВК СРСР Калініна і народного комісара закордонних справ Літвінова.

Повпред СРСР у Чехо - Словаччині т. Александровський і голова делегації радянських письменників і журналістів т. Кольцов, виступили з промовами - відповідями, у яких висловили своє глибоке задоволення виявленням взаємних симпатій між представниками друкованого слова обох країн.

ПРОМОВА ТОВ. МИХ. КОЛЬЦОВА

— Коли б ми з вами були заборонними людьми, — то могли б відзначити, що точно через дев'ять місяців після нашої журналістської зустрічі на світ народилася потворна дитина — Італо-абіссінська війна... Але ми ирекрасно знаємо, що уже в усякому разі не радянські люди і не чехо-словаки є її батьки. Навпаки, увесь світ знає, що саме радянський і міністр Чехословацького уряду в особистих талантих державних діячів, як народний комісар М. Літвінов і міністр Едуард Бенеш, доклали всіх зусиль

для того, щоб запобігти цій війні. З хвилюванням і надією ми стежимо в ці дні за їх енергійною діяльністю, яка відбиває миролюбність наших обох урядів. У сучасній Європі, якій загрожує нова воєнна катастрофа, утворилось єдине зближення держав миру, що протистоять державам, у яких панує думка про війну. Ми горді тим, що наші уряди виявляють тут плідотворну й творчу ініціативу. Преса Радянського Союзу, яку ми тут представляємо, це 10 т. газет з загальним тиражем 40 мільйонів примірів.

У цих газетах працює не тільки багато десятків тисяч журналістів і письменників, але по суті кожний грамотний діяч нашої країни бере участь у радянській пресі. Преса в нас — голос народу. Вона не тільки є фактором радянської демократії, вона саме є її важливим складовим елементом. І ось ми, радянська преса,

журналісти, ми, письменники, яких великий вождь нашого народу Сталін назвав „інженерами душ“, ми говоримо вам, журналісти і письменники демократичної Чехо-Словаччини: давайте діяти єдино за кращі досягнення людства, проти воєнної небезпеки, проти загрози воєнничого фашизму.

ЗУСТРІЧ З БЕНЕШЕМ

Делегація в театрі Буріана була присутня на виставі „Бравий солдат Швейк“.

Після постанови радянські письменники й журналісти були запрошені на чашку чаю до „Громадського клубу“. Тут відбулася непередбачена програмою зустріч радянської делегації з міністром закордонних справ Чехо-Словаччини Бенешем. Бенеш виголосив промову, яка не раз переривалася оплесками.

— Прошу вас бути впевненими, — сказав Бенеш, — що ви приїхали до друзів, які зустрічають вас з радістю, вбачаючи в вас не випадкових гостей,

а справжніх друзів, з якими вони хочуть зійтися, щоб допомогти один одному і співробітничати в найтіснішому контакті.

Зазначивши, що під час його подорожі в червні по СРСР найбільше його зворушила „шира, сердечна зустріч від населення“, завдяки якій він „почував себе в СРСР зовсім як удома“, Бенеш сказав, що дружба і співробітництво з народами СРСР не тільки є політичним принципом уряду або відомства закордонних справ, але що вони становлять „особисту справу для всієї держави і всього чехо-словацького народу“.

ВЕЧЕРЯ У ВІДДІЛІ ПРЕСИ МІНІСТЕРСТВА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ

Завідувач відділу преси міністерства закордонних справ Гаєк влаштував на честь делегації вечерю, яка стала маніфестацією радянсько-чехо-словацької дружби. Тут широко були представлені діячі преси, мистецтва, громадські й урядові кола. Гаєк виступив з привітальною промовою. Йому відповідав представник відділу преси Наркомзаксправ тов. Міронов. Потім голова клубу редакторів закордонних відділів чехо-словацьких газет, відомий чеський публіцист Ріпка, виголосив привітальну промову про чехо-словацько-радянську дружбу в політичній і культурній галузі. Представник „И вестий“ Осінський на відповідь виголосив блискучу, змістовну промову, яка коментувалася присутніми протягом цілого вечора.

Далі виступали представники літератури й мистецтва. Відомий чеський письменник Конта свою промову виголосив російською мовою. Йому відповів радянський делегат Микитенко українською, а потім російською мовою. Микитенко говорив про розвиток національних культур в СРСР, про

національний гніт в царській Росії, про політику старого слов'янофільства, яке було знярядям найтупішого з імперіалізмів. Тов. Микитенко протиставив слов'янофільству за часів царизму чехо-словацько-радянську дружбу.

Янка Купала від імені делегації подякував білоруською мовою чехо-словацьку громадськість за сердечний прийом.

Загальну увагу привернула промова голови спілки німецьких журналістів у Чехо-Словаччині Бахера, редактора газети „Богемія“. Бахер звернувся до радянських делегатів від імені німецької інтелігенції в Чехо-Словаччині і просив їх не вірити чуткам, що німецьке населення Чехо-Словаччини нібито прагне відокремитися від Чехо-Словацької держави.

* * *

8 жовтня повпред СРСР тов. Александровський влаштував прийом на честь делегації радянських журналістів і письменників.

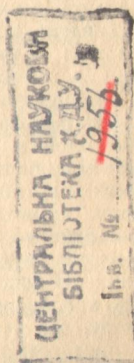
Доповідь письменника Третякова в Чехо-Словацькому Т-ві культзв'язку з СРСР. В останніх днях жовтня місяця Чехо-Словацьке Товариство культурного зв'язку з СРСР влаштувало в Празі доповідь радянського письменника тов. Третякова на тему „Радянський письменник у будівництві Радянського Союзу“. Великий зал, де виступав Третяков, був переповнений.

Після відкриття зборів чеський письменник Ольбрахт відзначив величезну вагу зміцнення і поширення взаємних культурних зв'язків між СРСР і Чехо-Словащиною в інтересах загального культурного прогресу й оборони його проти фашистського варварства. Порівнюючи ставлення до чехо-словацького народу колишньої царської Росії і СРСР, Ольбрахт зазначив, що „царське самодержавство дивилося на нас зневажливо, як на народ маленький і нецікавий“. Це особливо яскраво виявилось, коли

було запропоновано перекласти відому оперу чеського композитора Сметани „Продана наречена“ на російську мову. Офіційні установи царської Росії відповіли вульгарним посміхом з приводу прізвища композитора — „Це не сметана, а кисле молоко“. Не те ми маємо, сказав наприкінці Ольбрахт, у ставленні до нас Радянського Союзу, який дивиться на нас, як на рівноправних, належно розцінюючи нашу культуру й наші устремління в галузі прогресу.

Письменник Брод яскравими фарбами змалював картину культурного піднесення народів Радянського Союзу і їх прагнення взяти з загальнолюдського фонду культури все те, що дала кращого, прогресивного історія.

Третяков у докладній доповіді, яка не раз переривалася оваціями залу, змалював обстанову, в якій творить радянський письменник, відбиваючи в художній формі життя і пафос будівництва соціалізму десятками мільйонів людей в СРСР.

Відповідальний редактор — І. Кириленко
Заст. редактора — Ю. Смолич

Видає Державне Літературне Видавництво

